Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: „Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City, N. J.
Тел.: HEnderson 4-0237
УНС: HEnderson 5-8740

РІК LXIII Ч. 149. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОРОК, 7-го СЕРПНЯ 1956. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, AUGUST 7, 1956 No. 149. VOL. LXIII.

РЕСПУБЛІКАНЦІ І ДЕМОКРАТИ В ОСТАННІЙ ПІДГОТОВІ ДО КОНВЕНЦІЙ

ЛІДЕРИ ОБИДВОХ ПАРТІЙ ВИСЛОВЛЮЮТЬ БАГАТО НАДІЙ НА УСПІХ КОНВЕНЦІЙ І ПЕРЕМОГУ У ВИБОРАХ

Вашинґтон. — Обидві великі партії, Республіканська і Демократична, завершують свою підготову до передвиборчих конвенцій, які мають вибрати кандидатів на найвищі пости в уряді та приготовити політичну плятформу, що має стати базою змагань за владу. З останніх подій в обидвох партіях заслуговують на увагу, зокрема, виступи голів Крайових Комітетів та їхні передбачування щодо висліду конвенцій і виборів. Голова Крайового Комітету Демократичної партії, який разом із своїм штабом перебуває вже в Шикаґо для підготови конвенції, що має початись в найближчий понеділок, Пол. М. Батлер, висловив переконання, що в конвенційних нарадах не буде сподіваних розбіжностей на тему плятформи, зокрема щодо суперечних програмових точок в справах громадських вольностей, як теж заповів, що вибір кандидатів на президента і віце-президента відбудеться без більших суперечностей вже в перших кількох голосуваннях. Тим часом два демократичних сенатори Майк Менсфілд і Ричард Нюберґер, виступили з закликом, щоб із передвиборчої кампанії виключити справу здоров'я президента Айзенгавера, вважаючи дискусію на цю тему „понижуючою" і „жахливою". Республіканці зі свого боку намагаються ще в останньому передконвенційному часі полагодити справу кандидатури Ричарда Ніксона на віце-президента та виступу Геролда Стассена проти неї. Щораз нові республіканські діячі висловлюються проти пропозицій Стассена, щоб кандидатом на віце-президента найменувати, замість Ніксона, губернатора Гертера, але Стассен від своєї пропозиції не відступає і зі свого боку веде посилену аґітацію за Гертера. Голова Крайового Комітету, Піонард Гол, у своєму телевізійному виступі в неділю 5-го серпня висловив переконання, що акція Стассена не матиме більшого впливу на перебіг конвенції, бо більшість делеґатів є проти неї. Він теж переконаний, що кандидатура Айзенгавера-Ніксона в цьогорічних виборах в листопаді принесе Республіканській партії ще більшу перемогу, ніж у попередніх виборах. Голл так само вірить, що в нових виборах республіканці здобудуть контролю обидвох палат Конґресу.

Ніксон заявляє, що політика угодівства це найпевніша дорога до війни

Лейк Джюнелоска, Норт Каролайна. — Виступаючи на зібраннях трьох різних релігійних груп — баптистів, пресбитеріянів і методистів — віце-президент Ніксон виступив із промовами, присвяченими проблемі вірности З'єдинених Держав Божій Науці і їх здецидованості поборювати безбожний комунізм. Виходячи з цих основних тверджень, Ніксон торкнувся й таких актуальних питань сучасности, як невтралізм й угодівство з силами, які загрожують знищенням волі Заходу і знівеченням всіх свобід, що їх оборонцем є З'єдинені Держави Америки. „Угодівство — це найпевніша дорога до війни" — підкреслював Ніксон, закликаючи провідників вище згаданих релігійних груп помагати поглибленням релігійного життя здійснювати ролю З'єдинених Держав у зберіганні миру і в обороні свободи всього світу. Заявивши, що праця Церков може дуже видатно допомогти в боротьбі за встановлення миру, Ніксон перейшов до проблем сучасної політики, зокрема бажання деяких кіл іти не тільки на злагоду, але і на угоду з найбільшим ворогом людства. Першим кроком до такого угодівства, за словами Ніксона, є моральна слабість, яка в дальшому веде до резиґнації з власних ідеалів, пристосування їх до політичних вимог і повної нерішучости в боротьбі із злом. „Аґресор ніколи не буде задоволений такою чи іншою примирливою уступкою, навпаки, його апетит зростає з кожним досягненням й успіхом і вкінці приходить така ситуація, як була в 1939 році, що треба стати перед жорстокою дійсністю війни" — такими словами закінчував Ніксон свої промови під час виступів на зібраннях релігійних провідників у Північній Каролайні.

Президент підписав 16 більших проєктів на протязі минулого тижня

Вашинґтон. — На протязі минулого тижня президент Айзенгавер підписав 16 більших законопроєктів, прийнятих 84-им Конґресом, між ними такі законопроєкти, як законопроєкт про Соціяльне Забезпечення, резолюція обидвох Палат про зміну назви Бедло Айленд у нюйоркській пристані на Острів Свободи — Либерті Айленд, як теж законопроєкт про поховання на Національному Кладовищі в Арлінґтоні, Ва., невідомого вояка, що згинув під час Корейської війни, та інші. Всі ці законопроєкти стали законами після їх підписання Президентом.

В АМЕРИЦІ

● **В Ноґалес в Мехіко** згинуло від удару грому п'ятеро осіб, здебільша дітей, які сховалися під час бурі під деревом. Шестеро іншим, які залишилися на відкритому полі не сталося нічого.

● **Ліонард В. Голл**, крайовий голова Республіканської партії, оглянув у Сан Франсіско приміщення в Ков Паліс, де має відбуватися конвенція Республіканської партії. На думку Голла, ці приміщення і заля найкращі з усіх, в яких колинебудь відбували свої конвенції американські партії. Почнеться конвенція 20 серпня ц. р., але вже 10 серпня всі підготовні роботи для прилаштувань заль будуть закінчені.

● **Губернатор Мессачусетс** Крістіян Гертер заявив ще раз під час влаштованої ним пресової конференції, що він ніколи не уповноважував Стассена ставити його кандидатом на віце-президента. Гертер підкреслив, також, що сам він особисто голосуватиме за номінацією Ричарда М. Ніксона. Водночас ствердив Гертер, що кожний з делеґатів має право пропонувати кандидатів до номінації навіть без їхньої згоди.

● **Дружина покійного президента ЗДА Френклина Д. Рузвелта** заявила після відвідин у неї Стівенсона, що Стівенсон такий самий відданий прихильник „Ню енд Фер Діл'у"; як і губернатор Гарриман.

● **До Монтреалю** в Канаді прибула літаками відома совєтська футбольна дружина „Льокомотив". Це перша з атлетичних дружин, що відвідали Канаду після 1939 року. Прибувши, вони взяли участь, як глядачі, в змаганнях канадійських дружин Монтреаль Алуетс і Реґіна Рурайдерс.

● **Президент крайового олімпійського комітету** в Ґватемалі Хуліо Ллескас заявив, що ґватемальські змагуни не візьмуть участи в Олімпійських Змаганнях, які відбудуться в Мелборні (Австралія) в листопаді ц. р., бо не мають потрібних фондів на дорогу.

ПРЕМ'ЄР МЕНЗІС У БІЛОМУ ДОМІ



Президент Айзенгавер й австралійський прем'єр Роберт Г. Мензіс конферують у Білому Домі. Мензіс, який перебуває на неофіційних відвідинах у ЗДА, задумує відбути поїздку по країнах Далекого Сходу.

ЗДА допомагають Південній Америці своїм технічним знанням і досвідом

Вашинґтон. — З'єдинені Держави Америки асиґнували 72,600,000 долярів у фіскальному 1956 році на допомогу державам Південної Америки в проведенні програми технічної співпраці й використання технічного знання і досвіду З'єдинених Держав в господарському розвитку Південної Америки. Представники Адміністрації Міжнародної Співпраці, під проводом якої відбувається реалізація цієї програми, заявили, що асиґнована сума — це найбільша із немілітарних допомог З'єдинених Держав від 1942 року. Цю технічну допомогу одержують від З'єдинених Держав Америки 19 південно-американських республік через Інститут Між - американських Справ. Відбувається вона з метою піднесення технічного розвитку і добробуту окремих країн і для її проведення З'єдинені Держави Америки висилають своїх техніків і дорадників до окремих країн і з другого боку допомагають вишколювати потрібних фахівців у ЗДА, даючи можливість громадянам південно-американських республік вчитися і працювати в технічних ділянках у ЗДА.

МекКіона засуджено на дев'ять місяців тяжкої праці і на здеґрадування до рядового вояка

Парріс Айленд. — Військовий трибунал засудив сержанта МекКіона, обвинуваченого у спричиненні смерти шістьох вояків морської піхоти, на звільнення за погану поведінку, деґрадацію із сержанта до рядового вояка і на дев'ять місяців тяжкої праці. Крім цього він має заплатити 270 долярів гривни. Трибунал, зложений із 7 офіцерів, визнав МекКіона невинуватим в головних точках обвинувачення, зокрема у вбивстві, знущанні над вояками і в дискредитації збройних сил ЗДА. Засуджено МекКіона за недбайливість, у висліді якої згинуло шість вояків морської піхоти під час нічного маршу 18 квітня ц. р. і за пиття горілки перед маршем. Вердикт військового трибуналу має бути ще розглянений і затверджений або відкинений секретарем фльоти ЗДА. До того часу МекКіон не може виїздити поза обсяг десяти миль від своєї військової бази і мусить кожного дня зголошуватися в команді, подаючи звіт про те, що він робить. Оборонець МекКіона адвокат Берман просив суд у своїй заключній промові не засуджувати сержанта на кару в'язниці і на звільнення з Корпусу Морської Піхоти.

3,000 ОСІБ ВЗЯЛО УЧАСТЬ У НАЦІОНАЛЬНІЙ МАНІФЕСТАЦІЇ В ЧЕСТЬ ІВАНА ФРАНКА НА ОСЕЛІ СУМА

Біля трьох тисяч осіб взяло участь у великій національній маніфестації-поклоні Іванові Франкові в сторіччя з дня його народження. Маніфестація, яку влаштували Організація Оборони Чотирьох Свобід України, Спілка Української Молоді та споріднені організації, відбулася минулої суботи і неділі, 4 і 5-го серпня, на оселі СУМА біля Еленвіл, в сусідстві Союзівки, і крім церковних відправ, промов, привітів і мистецької програми, включала теж посадження пам'яткового дуба Ів. Франка на тій оселі. Почалась маніфестація в суботу пополудні піднесенням американського й українського прапорів при звуках американського і українського національних гимнів, відіграних оркестрою Сурма під диригентурою професора Задорного з Джерзі Ситі. Суботнішню програму маніфестації відкрив коротким словом голова ООЧСУ проф. Іван Вовчук, а відповідну до нагоди промову виголосив ред. Богдан Кравців. З короткими промовами привітами виступали представники НТШ (проф. Вол. Січинський), УВАН (проф. Д. Горняткевич), Л. М. Клюбу (п. Косаренко-Косаревич), Т-ва „Дністер" (д-р В. Вишиваний). Представники цих та інших організацій сиділи в президії на трибуні. В мистецькій програмі того ж дня Український Театр з Филаделфії під кер. В. Шашаровського виконав інсценізації з творів Франка, а оркестра Сурма відіграла ряд маршових і повстанських пісень.

Програму в неділю, що, як попереднього дня, відбувалась під вільним небом на вселеній свіжоскошеною травою площею, попереджено польовими Богослуженнями. В год. 2-ій після полудня почалась програма, яку відкрив голова СУМА п. В. Омельченко і яку в дальшому виповнили: святочне слово проф. Івана Вовчука, короткі промови-привіти голови УНС і президента УКК п. Дмитра Галичина, професора Горбачевського і голови Об'єднаного Комітету в Ню Йорку мгр. Р. Гуглевича та двох словацьких гостей. В мистецькій програмі виступали п-ні З. Лавришко (сопрано) і п. І. Самокишин (баритон) із сольоспівами, яким на фортепіяні акампаніювала проф. З. Маркович, пп. В. Калин та З. Осінчук з рецитаціями, оркестра Сурма та ін. На закінчення імпрези відбулось посадження пам'яткового дуба Ів. Франка, що його попередила відповідна релігійна відправа та патріотична проповідь. В урочистості брали участь представники організацій та громадян. Програмою в обидвох днях вміло керував мгр. Базарко.

Ірак погрожує окупацією Сирії

Бейрут, Ливан. — Міжнародний конфлікт за Суез вправді поставив по стороні Єгипту всі арабські держави, чулі на пункті своєї суверенности, проте водночас висунув такі дальші проблеми, які погражують поглибленням внутрішньо-арабської ворожнечі. Єгипетський президент Нассер скликав на вівторок 7 серпня ц. р. засідання Політичного комітету Арабської Ліґи, на якому, мабуть, являться репрезентанти всіх членів Ліґи, а саме: Єгипту, Сирії, Іраку, Савді Арабії, Ємену, Йорданії, Ливану, Лібії і Судану. Йорданія і Ливан рішуче протиставилися до цього часу проголосити свою „невтральність", а Ірак належить до зненавидженого Нассером Баґдадського пакту. Проте всі вони визнали право Єгипту до знаціоналізування Компанії Суезького Каналу і використовування його мастку для прибутків з корабельних оплат для внутрішньо-єгипетських цілей. Сирія, найбільший союзник Єгипту, заявила негайну мобілізацію на вістку про єгипетсько-англійський конфлікт. Сирійські соціялісти голосно домагаються, щоб на випадок вибуху війни в обширі Суезу — Сирія відрізала доплив нафти до Середземного моря. Однак Ірак, від джерел якого нафта пливе через сирійську територію, погрожує, що на випадок перерізання нафтопроводів на території Сирії, вона вмаршує в Сирію і переведе окупацію тієї країни. В арабському світі існує острах, що Ізраїль захоче покористуватись теперішньою критичною для Єгипту ситуацією та перевести свої іриґаційні пляни вздовж кордонів Йорданії і Ливану. Президент Ливану Шамун заявив, що, на випадок заатакування Єгипту Англією, всі арабські держави повинні уневажнити всі умови й концесії, існуючі з західніми державами.

Чу Ен-лай заповідає „більшу демократизацію"

Пейпінґ. — Комуно - китайський прем'єр і міністер закордонних справ Чу Ен-лай заповів у півторигодинному пресовому інтерв'ю в минулу суботу 4-го серпня, що „поступи соціялізації" дозволяють на „поширення демократичної плятформи державної системи в Китаї". Ця „демократизація" має проявитись у частішому скликуванні комуно - китайського „парляменту" й ширшому застосуванні „критики і самокритики". Виборче право має бути поширене на різні категорії громадян, до цього часу виключених з того права, м. ін. на „контр - революціонерів", які відбувши свої кари чи „поправились". Чу Ен-лай висловлював своє переконання, що буде збережений мир, потрібний Китаєві для поправи своєї економіки, нарікав на З'єдинені Держави, які не хочуть визнати комуно - китайського режиму і противляться допущенню комуністичного Китаю до Об'єднаних Націй та твердив знову, що „визволення" Тайвану (Формози) — це „внутрішня справа Китаю". Він повторив свою готовість переговорювати з націонал - китайським урядом (він говорив тільки про Кумінтанґ) про Формозу, але — мовляв — З'єдинені Держави не мають чого втручатися до цієї „внутрішньої справи китайців". Зате Комуністичний Китай готовий переговорювати зі ЗДА про ситуацію на Далекому Сході, як про міжнародну справу. Чу Ен-лай заявив, що поступу в американсько-китайських переговорах у Женеві нема тому, що ЗДА домагаються „одностороннього" відкликання Китаєм засобу сили у розв'язанні конфлікту за Формозу.

Мадярщина заборонила амбасадорові ЗДА відлетіти літаком

Будапешт. — Мадярський уряд заборонив американському амбасадорові Кристиянові М. Равнделеві покористуватись американським військовим літаком в неділю 5 серпня ц. р., мотивуючи свою заборону „небезпекою", яка настала для летунської комунікації від пропаґандивних бальонів, що їх висилає організація Вільної Европи з Західньої Німеччини. Американський амбасадор, який перебував 5 років у Будапешті і тепер переймає таке саме становище в Еквадорі, від'їхав автом до Відня. В 5 хвилин після його від'їзду приземлився на летовищі під Будапештом американський літак, що прилетів з Відня по амбасадора. В кілька годин пізніше мадяри дозволили літакові вернутися до Відня. Очевидно, що летунська комунікація над Мадярщиною не наражена на ніяку небезпеку збоку пропаґандивних бальончиків, але мадярський уряд хотів використати нагоду, щоб задемонструвати свою ворожість до тієї пропаґандивної антикомуністичної акції, веденої за фонди з приватних американських джерел.

БРИТІЙСЬКИХ ВОЯКІВ ВІДКЛИКАНО З ВІДПУСТОК



Британський сержант перевіряє при вході до касарні виказки вояків, відкликаних з відпусток у зв'язку з кризою, спричиненою націоналізацією Насером Суезького Каналу. Досі покликано до служби 20,000 вояків резерви.

СИТУАЦІЯ В СУЕЗЬКОМУ КОНФЛІКТІ ЩОРАЗ ГРІЗНІША

ЗАКІНЧЕНО ВІЙСЬКОВІ ПРИГОТУВАННЯ АНГЛІЇ І ФРАНЦІЇ. — В ЄГИПТІ РОЗПОРЯДЖЕНО МОБІЛІЗАЦІЮ. — ДОЛЛЕС ВІРИТЬ В МИРНУ ПОЛАГОДУ.

Вашинґтон. — Розвиток подій в справі спору, який виникнув між Єгиптом та західніми великодержавами за Суез, вказує щораз більше на можливість збройного конфлікту, дармащо не виключена ще мирна полагода. Ані СССР ані Єгипет не дали ще відповіді на запрошення, що його англійський уряд розіслав 24 державам взяти участь у міжнародній конференції в Лондоні в цій справі 16 ц. м. З конференцій, що їх перевів в останніх днях єгипетський президент-диктатор Нассер з амбасадорами СССР, Індії та деяких арабських держав та з голосів совєтської і єгипетської преси виходить, що Єгипет старається дістати повну підтримку збоку комуністичних і „невтральних" країн. Єгипет і Совєти, мабуть, не виключать можливости міжнародної конференції для мирної полагоди конфлікту, але поставлять цілу низку вимог: перенести місце конференції з Лондону до більш невтральної країни, запросити ще інші держави, напр., Юґославію, сателітів і деякі арабські країни, та залишити відкритим мирний спосіб, в який можна б полагодити спір за знаціоналізування Компанії Суезького Каналу. Тим часом з Лондону і Парижу повідомляють, що військові приготування до акції на випадок, коли б Єгипет не з'явився на Лондонській конференції чи не захотів піддатися проєктові міжнародної контролі над Суезьким каналом, — закінчені. Один англійський літаконосець вже відплив з Портсмавту на Середземне море, два інші мають відплисти в перших днях цього тижня. Вони везуть військо і літаки. Французька фльота в Тульоні жде тільки наказу з Парижу на виїзд. Також в Єгипті наказано частинну мобілізацію. Проте в Єгипті назагал спокійно, бо люди не вірять, щоб Англія і Франція заатакували Єгипет. Єгипетський уряд висловився гостро проти вислідів нарад трьох західніх міністрів у Лондоні, звернувши увагу, що — мовляв — Єгипет ставиться перед доконаний факт і примушується „під загрозою гармат" взяти участь в Лондонській конференції, де західні держави хочуть диктувати Єгиптові зречення з його суверенних прав над Суезом. У тому самому дусі пише совєтська преса.

Проте державний секретар Дж. Ф. Доллес кількакратно зазначив у своїй великій промові, яку виголосив в мин. п'ятницю 3 серпня ц. р. вечером через радіо і телевізію, що він переконаний в успіх Лондонської конференції в справі Суезу, яка збереться 16 ц. м. Державний секретар прикладає таку велику вагу до теперішньої міжнародної кризи, яку викликало знаціоналізування єгипетським урядом Компанії Суезького Каналу, що він телефонічно, зараз після закінчення Лондонської конференції трьох міністрів закордонних справ у цій справі, ще перед відлетом до Вашинґтону, піддав Президентові суґестію, щоб з'ясувати справу Суезу через радіо і телевізію цілій нації. Ця передача відбулась, як сказано, в минулу п'ятницю вечером з Білого Дому, при чому вступ до звідомлення Доллеса і закінчення зробив коротко сам Президент. Приявними були також віце-президент Ніксон і всі члени Адміністрації, але їх не було видно на телевізійному екрані. Державний секретар Доллес, признавши в принципі право кожної суверенної держави націоналізувати підприємства на своїй території, вказав на вийнятковість Суезького каналу, як міжнародних вод, що необхідні — як заявив Президент — „життьово" З'єдиненим Державам і численним іншим країнам. Державний секретар підкреслив, покликавшись на відому голосну громову президента Єгипту Нассера, що націоналізація Суезького каналу прийшла, як акт пімсти у відношенні до зовнішнього світу за внутрішньо-політичні і господарські труднощі, в яких опинився Єгипет. Доллес пригадав вислів Нассера про змагання Єгипту до „величі" і спротивився, щоб таку ціль осягати грою із вартостями, що служать широкому світові та були здвигнені міжнародними зусиллями і коштами. Проте Доллес відмовився сказати, що станеться, якщо Лондонська конференція 24-ох держав скінчиться невдачею. Він заявив, що ЗДА не зобов'язались до ніякої акції в отакій можливій „нещасливій ситуації", але ще раз висловив надію, що такої ситуації не буде. Він покладається на те, що Єгипет не зможе опертись моральному натискові великої кількости заінтересованих держав.

В СВІТІ

● **Райніє III**, Князь Монако, подав офіційно до відома, що його дружина, недавня американська кіно-зірка Ґрейс Келлі, сподівається на лютий 1957 року нащадка. Політичне значення цієї події у тому, що за договором між Монаком і Францією з 1918 року, на випадок бездітности суверена Монако — воно стало б французьким протекторатом з обов'язком плачення податків і військової служби для автохтонів Монако.

● **Генерал Шарль де Голь**, головний командант французького війська і голова Франції після другої світової війни, заявив у промові на випуску абсольвентів Військової Академії, що сучасна Франція — „ослаблена й упокорена, хитка й нерішуча". Він бачить єдиний рятунок Франції в радикальній реформі її державної системи і в зміні політичної практики.

● **24 держави**, які 16 серпня ц. р. мають відбути в Лондоні міжнародну конференцію в справі встановлення міжнародного контрольно-адміністраційного органу для Суезького каналу, це є: Єгипет, Франція, Англія, Італія, Голляндія, Еспанія, Туреччина, Совєтський Союз, Австралія, Цейльон, Данія, Етіопія, Західня Німеччина, Греція, Індонезія, Іран, Японія, Нова Зеляндія, Норвеґія, Пакістан, Португалія, Швеція, Індія і ЗДА. Перших 8 держав — це сиґнатарі Константинопільської конвенції з 1888 р. в справі Суезу.

● **Французький уряд** проголосив, що „ситуація в Альжирі щораз кращає". Тим часом у червні ц. р. з рук арабських партизанів згинуло в Альжирі 32 французи, зникло безвісти 11, а ранено 73. В липні ситуація ще більше поґіршилась: вбитих було 127, зникло безвісти 6 і ранено 68. У липні вбито 957 партизанів і 176 взято в полон. Французи переводять строгу цензуру вісток з Альжиру і не повідомляють про свої поразки.

● **Адмірал Редфорд**, шеф об'єднаних штабів збройних сил ЗДА, який перебуває тепер на Далекому Сході, заявив журналістам у Сеулі (Півд. Корея), що він уважає за потрібне виінувати війська Об'єднаних Націй в Південній Кореї новою зброєю, включно з атомовою. Договір про перемир'я з комуністами з 1953 року забороняє скріплювання тамошніх військ новою зброєю. ЗДА і їх союзники тримаються тієї заборони, а комуністи довозять щораз нові літаки й модернізують свою армію.

● **У Будапешті** відбуває наради Центральний Комітет Світової Ради Церков з участю 90 репрезентантів від 160 протестантських, англіканських і православних Церков із 170 мільйонами вірних. У нарадах бере участь також д-р К. Г. Тінґ, єпископ Китайської Англіканської Церкви, який палко боронив порядки в комуністичному Китаї.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays (Saturday and Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.
Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.
Acepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918
За кожну зміну адреси платиться 10 центів.
За оголошення редакція не відповідає і не зобов'язується повертати незамовлені матеріяли.
Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЗЛОБНА ПОРАДА ЄГИПТОВІ

Клясичним прикладом, до чого приводить віра в приязнь Москви і слухання її порад, є „доброзичлива" порада, що її дали новий совєтський міністер закордонних справ Шепілов і його представник в Каїро Кісельов єгипетському диктаторові Нассерові: знаціоналізувати Компанію Суезького Каналу, вдарити цим „західніх капіталістів", підвищити в очах всього арабського світу та всіх „визискуваних імперіялістами" народів Сходу авторитет єгипетського режиму і дістати власне джерело фінансування будови Асванської греблі над Нілом. На перший погляд — приманлива пропозиція, яка цілком задовольняла і націоналістичні аспірації арабського світу, і персональні амбіції єгипетського президента, і господарські потреби Єгипту. Але коли б теперішні правителі Єгипту, які ще чотири роки тому були ґарнізоновими старшинами і щойно від того часу почали вчитися, що таке політика, були менше самозакохані, краще орієнтувались у міжнародних реальних силах і тенденціях, зокрема краще знали цілі й методи Москви, то вони побачили б те, що показали їм тепер безпосередні наслідки тієї „добросердечної" московської поради: гостра реакція Заходу, одностайний фронт Англії, Франції й Америки, скликання конференції 24-х держав з ціллю обмежити суверенність Єгипту в справах Суезького каналу, замороження єгипетських капіталів в банках Англії, Франції і ЗДА, перспектива господарської війни, яка зруйнувала б господарство Єгипту і ще більше обнизила нужденний життьовий стандарт його народу, врешті мариво війни проти об'єднаних англійсько-французьких сил, безнадійної з погляду політичних, військових і економічних інтересів Єгипту.

Було відразу ясно, що Москві ані трохи не залежить на добробуті єгипетського народу і що їй осоружний військово-диктаторський режим в Єгипті та його носії. Єдина ціль Москви була і є: поглибити й закріпити свої впливи на Близькому і Середньому Сході, а як засіб для цієї цілі — використати пробуджений націоналізм арабів, що його треба нацьковувати проти демократичного Заходу, та використати надмірні персональні амбіції полковника, який повірив, що Господь покликав його до ролі визвольника і володаря всього арабського, чи може навіть всього мусульманського світу. Коли порівняти смирний тон промови Гамаля Нассера на пресовій конференції в Каїро 31 липня ц. р. і комунікату єгипетських закордонних амбасад про непорушну свободу плавби Суезьким каналом із змістом і тоном промови того єгипетського президента 26 липня з Александрії, то видно, що і він і його військові колеги таки не рахувалися з реакцією світу на бравурний, назверх ефектовний, але дуже легкодушний і дуже нерозумний жест, що його свідомо злобно підповіли були большевики. Гамаль Абдель Нассер кричав тоді в Александрії, що „до останньої краплини крови кожного єгиптянина" він буде боронити Єгипет і його державність, а кількадесятитисячна юрба фанатично віватувала на його честь, як національного героя. Як живо пригадує це промову Адольфа Гітлера з 1 вересня 1939 року, в якій він заповідав, що „до останньої краплини крови всіх німецьких людей" боронитиме їх „святу справу".

Очевидно, що французи раді були б використати конфлікт за Суез, щоб позбутися Нассера, як головного протектора альжирських партизанів. Очевидно, що й англійці не забули, що це Нассер і король Савд із сусідньої Савді Арабії грішми й інтриґами вихопили Арабський Леґіон в Йорданії з-під командування ґенерала Ґлобба і що сіллю в їхніх очах — як і в очах Москви — є англійські нафтові концесії на Середньому Сході. Рацію мають також американські правники, які пригадують англійцям, що це вони самі вставили окремий, 8-ий пункт в договір з Єгиптом з 1954 року про Суез, де говориться про нього, як про „інтеґральну частину Єгипту". І тому й комунікат трьох великодержав із Лондонської конференції з 2 серпня ц. р. признає у принципі право єгипетського уряду націоналізувати Кампанію Суезького Каналу, статут якої був зареєстрований в 1856 році в Єгипті і визнає потребу встановити нову міжнародну ґарантію для свободи Суезького каналу — „згідно з леґітимними інтересами Єгипту". Але саме всі ці подробиці вказують на те, що Єгипет не повинен надуживати своїх суверенних прав і дразнити західній світ такими кроками, які вказують на можливість дальших, ще гірших і небезпечніших жестів.

16 серпня — вже за 9 днів — має початися міжнародна конференція 24 держав в цій справі. Вже до того часу виявиться, чи буде можлива мирна злагода з Єгиптом і чи його головний дорадник у цій справі — Москва — залишить його напризволяще, чи підтримуватиме та як далеко. Від цього й залежатиме дальша міжнародна ситуація а в ній мир або війна — місцева чи третя світова.

НОВИЙ ЗАКОН ПРО СОЦІЯЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

У перший день серпня президент Айзенгавер підписав прийняті 84-им Конгресом в останньому дні другої сесії доповнення до закону про соціяльне забезпечення. Після підписання Президентом новий закон стає дійсним і постанови його будуть введені в життя поступово на протязі найближчих 12 місяців.

Зміни в законі про соціяльне забезпечення досить далекосяглі і з них скористають широкі кола робітників та професіоналістів. Найважливіші з цих змін такі: 1) постанова про виплачування пенсій робітникам, які стали цілковито нездатними до праці, вже від 50-го року їхнього життя, 2) постанова про виплачування пенсій з титулу соціяльного забезпечення жінкам після осягнення ними 62-го року життя (досі вирішним роком для виплачування пенсій і для чоловіків і для жінок був 65-ий рік життя), 3) постанова про виплачування допомоги для нездатних до праці дітей робітників навіть після закінчення ними 18-го року життя і 4) поширення соціяльного забезпечення на професіоналістів.

Згідно з новим законом, робітники, нездатні цілковито до праці з огляду на хворобу або каліцтво, одержуватимуть пенсію, починаючи вже від 50-го року життя на такій же самій основі і в такій самій висоті, як і робітники, що відходять у стан спочинку, закінчивши 65-ий рік життя. Висота пенсії залежить від кількости років праці і висоти заробітної платні. Якщо даний робітник заробляв, наприклад, 100 долярів місячно, то висота його місячної пенсії буде 55 дол., якщо заробляв 150 дол., то одержуватиме 68.50, якщо 200 дол. — 78.50, якщо 300 дол. — 98.50, якщо ж заробляв 350 дол. або понад цю суму, то буде одержувати 108.50 місячної пенсії. Водночас із цим збільшиться висота його податку на соціяльне забезпечення. Наприклад, якщо хтось заробляє 4.200 дол або більше річно, то він платитиме додатково 10.50 дол. на рік на соціяльне забезпечення. Щоб одержувати пенсію, нездатний до праці робітник мусить довести з допомогою лікарського свідоцтва, що він справді цілком нездатний до праці і що він працював і платив податок на соціяльне забезпечення щонайменше п'ять років аж поки втратив здатність до праці. Дальше обмеження полягає в тому, що жінка й утриманці нездатного до праці робітника будуть одержувати допомогу з титулу соціяльного забезпечення лише після того, як нездатний до праці робітник закінчить 65-ий рік життя. Крім того, претендент на пенсію, з огляду на свою нездатність до праці, зможе одержувати її лише після 6-місячного періоду повної нездатности до праці. Практично з цих пенсій зможуть скористати заінтересовані щойно в наступному році.

Друга важлива зміна в новому законі — це зниження віку для жінок, що мають право одержувати пенсію з титулу соціяльного забезпечення. Досі межовим роком був 65-ий рік життя. Відтепер цим роком буде 62-ий рік життя. Згідно з новим законом, вдовам робітників, що одержували вже пенсію, буде виплачуватись пенсія у повній висоті, починаючи від закінчення ними 62-го року життя. Працюючі жінки, які перейдуть у стан спочинку зараз після закінчення 62-го року життя, одержуватимуть 80 процентів пенсії, що її мали б одержувати із закінченням 65-го року життя. Жінки спенсіонованих уже робітників, закінчивши 62 роки життя, одержуватимуть тільки 75 процентів належної їм після закінчення 65 років пенсії. Ці пенсії не будуть підвищені і пізніше, коли дана жінка закінчить 65-ий рік життя. Тому для багатьох жінок буде корисніше вичекати до закінчення 65-го року життя і щойно тоді переходити в стан спочинку. Так, наприклад, якщо жінка заробляла 100 дол. місячно, то вона має право одержувати 55 дол. постійної місячної пенсії аж до своєї смерти (якщо заробляла 150 — то 68.50 дол., якщо 200 — то 78.50, якщо 250 — то 88.50, якщо 300 — то 98.50 і якщо 350 — то 108.50). Коли ж вона перейде в стан відпочинку зараз після закінчення 62-го року життя, то одержуватиме аж до своєї смерти пенсій на 20 процентів нижчу (44 дол. якщо заробляла 100 дол., 54.80, якщо заробляла 150 дол. і т. д.). Якщо жінка перейде в стан спочинку, закінчивши 63 чи 64 роки життя, то пенсія буде пропорційно підвищена, але вона завжди буде нижча від тої, що її вона має право одержувати, закінчивши 65 літ життя. Перші пенсії для жінок у віці 62 — 64 років будуть виплачені на початку грудня ц. р. Матимуть право одержувати пенсію вже у віці 62 років також вдови і матері-утриманки померлих робітників, що користають уже із соціяльного забезпечення, в такому відношенні: 41.30 дол. від 100 дол. заробітної платні, 51.40 — від 150 дол. платні, 58.90 — від 200 дол. платні, 66.40 — від 250, 73.90 — від 300 і 81.40 — від 350 і вище.

Черговою зміною в новому законі є те, що нездатні до праці діти забезпечених робітників мають право одержувати допомогу, якщо їх батьки померли, також після закінчення ними 18-го року життя (досі допомогу могли одержувати нездатні до праці діти тільки до 18-го року життя). Так само будуть користати з допомоги матері нездатних до праці дітей, навіть після того, як ці діти закінчили 18-ий рік життя. Перші пенсії для цієї категорії осіб будуть виплачені на початку лютого 1957 року.

Останньою важливою постановою закону є те, що він поширює соціяльне забезпечення також на самостійних працівників, значить професіоналістів, як, наприклад, дентисти, хіропрактики, остеопати, ветеринари, оптометрики, адвокати та ін., за винятком лікарів. Для цього вони мусять платити вищий податок, що його мають відводити, почавши від 15-го квітня 1957 року, вплачуючи податок від прибутків за 1956 рік. Практично всі професіоналісти зможуть користати з соціяльного забезпечення лише в другій половині 1957 року.

За всіма інформаціями в справі виплати пенсій треба звертатися до дистриктових бюр Соціяльного Забезпечення своєї місцевости чи округи. При цьому завжди треба мати з собою картку Соціяльного Забезпечення і в усіх письмах подавати число цієї картки. Крім того, при заходах в справі пенсії кожен петент мусить виказатися метрикою чи сертифікатом народження, одружені жінки — також метрикою шлюбу, вдови — метрикою шлюбу і сертифікатом смерти чоловіка, непрацездатні дети — метрикою народження, довідкою про батьків, лікарським свідоцтвом про непрацездатність і час її тривання і таким же свідоцтвом, як і метрикою, мусять виказатися нездатні до праці робітники. За інформаціями в справі висоти вплачених відтягнень від заробітної платні і зібраних на конті Соціяльного Забезпечення кредитів треба звертатися до Адміністрації Соціяльного Забезпечення в Балтиморі, Мд. (Social Security Administration, Baltimore, Md.) спеціяльною карткою, яку можна одержати в дистриктових бюрах Соціяльного Забезпечення і на якій треба подати своє число й адресу.

I. Світ

БІРМА ПРИГАДАЛАСЯ СВІТОВІ

Часописи принесли вістки що північній кордон далекоазійської країни Бірми перейшли комуністичні орди і наводять там свої порядки. Правда, в тій частині країни не легко сказати, де саме проходить кордон, але факт залишається той, що значні групи червоних його перейшли і зустрілися з військами Бірми.

Північна частина Бірми, що межує з Китаєм і Індією, вкрита горами і перерізана глибокими долинами, які тягнуться з півночі на південь і звідки беруть свій початок великі ріки тієї частини Азії. Найдалі висунений на північ край Бірми межує з Тибетом, у Гімаляйських горах. Якраз в цій частині був проложений знаний з часів другої світової війни т. зв. Бірманський шлях, яким постачалося зброю і амуніцію для національної китайської армії, що боролася з японцями.

Бірма має 261.000 кв. миль і понад 19 мільйонів населення, яке належить до монгольської крови, але не є одноціле. Більшість населення належить до бірмансів, яких є приблизно 66%, за ними йдуть т. зв. шанси, карени, чіни й нагас, коло 200.000 індусів, 200.000 китайців, 19.000 англо-бірмансів та 11.000 европейців. Щодо віровизнання населення поділяється так: 80% буддистів, решта — браміни, мусульмани і християни.

Історія Бірми дуже довга й проречиста, і залишила надзвичайної краси будівлі, розкидані по всій землі. На початку 3 стол. нашої ери до цієї країни прийшла віра буддистів. Але тільки в 11 ст. країна вперше дістала свою власну сильну династію Паґан, яка панувала до 13 століття, коли на її місце прийшла монгольська адміністрація. У 1519 р. з допомогою португальців в Бірмі знову почала правити своя династія — Таунгу. В 1 ст. безуспішно пробували в Бірмі заснувати свої факторії англійці та голляндці. Тільки на початку 18 стол. в країні постала модерна адміністрація, заснована династією Аломпра, яка вела вперті війни з англійцями, при чому після кожної з тих воєн чимраз більша частина країни підпадала під контролю Англійсько-Індійської компанії.

Історія останніх ста років для Бірми дуже важлива й повчальна, бо від часу приєднання її до Індійської імперії, під британською короною, вона почала зазнавати значних змін в своєму господарстві. Розвиток рільництва, головно сіяння рижу, та лісова промисловість, експорт тикового дерева — потребували дедалі більше робочих рук. Так почався наплив дешевих робітників з Індії. Разом з ними прийшли знані по всій Азії індуси — як власники льомбардів і випозичальники грошей з лихварськими відсотками.

Наявність значної китайської колонії, яка майже цілком прибрала до своїх рук дрібну торгівлю, почала викликати серед населення антагонізм до чужинців. Самі бірманці не люблять займатися торгівлею або промисловістю. Стягувані з них лихварські відсотки привели до того, що майже четвертина родючої землі перед другою світовою війною опинилася в руках індійської касти четіар.

Антагонізм до чужинців, головно до індусів та китайців, привів до надзвичайного загострення національних почувань, але на перешкоді до створення власної адміністративної системи під англійським керівництвом стояла відсутність єдности тубільчого населення. Внаслідок цього Бірма не мала також значної кількости освічених людей, і в адміністрації високі пости здебільшого займали англійці, зокрема ірляндці та шкоти.

Але поволі, як і в інших колоніях, англійська адміністрація почала підготову до ліквідації колоніяльної си-

(Закінчення на стор. 5-ій)

Я ВЖЕ НЕ ТОЙ...

Я вже не той, що був колись:
Літа, опалені війною,
По скронях тихо розійшлись,
Як дим легкою сивиною.

Не та вже, серденько, і ти:
За роки суму і розлуки
Обличчя встигло одцвісти
І погрубіли ніжні руки.

І я не той, і ти не та,
Але серця вогнем палають,
Бо для закоханих літа
Ніколи значення не мають.

МИКОЛА УПЕНИК

...ВСЬО ЄСТЬ

„У нас всьо єсть!" — запевняли бійці й командири червоної армії кожного зустрічного на „визволених" землях. Ці запевнення нікого, звичайно, не переконували, бо у швидкому темпі з цих земель зникало все, що досі було, висилане до обдертої й голодної „батьківщини трудящих". Це саме „в нас все є" було і є провідним мотивом агітування довірливих туристів, які щораз численніше відвідують СССР. А хрущовська доба сприяє притяганню туристів, яких в СССР піддають і тепер такому ж обдурюванню, як і за Сталіна.

Спогад про обдурювання однієї з закордонних делеґацій в СССР вміщено в останньому (за серпень) числі „Амерікен Меркури". Це розповідь Н. Діденка, що її записав Дж. А. Маркус.

У 1936 році Н. Діденко був технічним адміністратором Північно-Кавказької залізниці на стації Кавказ. Одного дня його сповіщено, що на цю стацію прибуде група чужинців, які мають оглянути радгосп „Гіґант". Директор залізниці попередив розповідача, що це прибувають люди з капіталістичного світу, які про свої враження будуть там писати, отож треба належно приготовитися. Цього ж дня відбулася нарада, на якій, крім іншого начальства, був присутній керівник місцевого НКВД.

На питання, чого він потребує, Діденко вияснив, що його працівники не мають взуття, а їхня уніформа в найжалюгіднішому стані. Почекальня третьої кляси завжди переповнена одягненими в лахміття з мішками на плечах селянами, що постійно курять махорку, завиваючи її в старі газети. Внаслідок цього у почекальні темно навіть у найясніший день і там неможливо дихати. На підлозі сидять жінки з дітьми, все це немите, нечесане. В додатку, якщо закордонні гості мають їсти на стації, то там не знайдеться нічого, крім перележалих оселедців, препоганої ковбаси та плісньявого хліба. Немає й скатертин, щоб прибрати столи.

Ці всі труднощі розв'язано швидко. Обдертих громадян вирішено перегнати з стації до клюбу залізничників, віддаленого на пів милі. Їм скажуть, що, мовляв, відбуваються протилетунські вправи і ніхто не сміє лишатись на стації. Черевики й одежа для залізничників прибудуть з магазинів у Ростові, а їжі й питва, як сповістив начальник НКВД, також не забракне.

Присутні отримали інструкції, як відповідати на питання гостей. Відповіді мали бути такі: „Ми щасливі, що живемо в СССР, бо ми вільні й господарі своєї батьківщини. ...Заробітки більші ніж задовільні, щоб вигідно жити, нічого не бракує і є все, що потрібне".

Начальство це обдурило. Залізничники отримали нові уніформи, черевики, кашкети й по дві хустинки до носа. Все це, за винятком хусточок, мало бути повернене по від'їзді гостей, бо ці речі негайно треба вислати на стацію Мінеральні Води, куди мали пізніше прибути гості і де залізничники були такі ж обдерті, як на стації Кавказ.

Наступного дня з'явилося з тридцять енкаведистів, з них більшість у цивільній одежі. Вони вигнали пасажирів з стації, і розпочалася праця. Ресторан першої кляси прикрашено, за буфетом з'явилося повно харчів, солодощів і питва.

Гостям запропоновано обід за столами, прикрашеними квітами. Не обійшлося без кав'яру та риби з Каспійського моря і Волги.

По обіді всі вирушили автами до радгоспу. Їхали об'їзною дорогою, щоб гості не бачили, їдучи по шосе, нужденного села. В радгоспі авта скеровано до мальовничого закутка, — з одного боку дубовий гай, а з другого озеро. Гостям запропоновано човни й мисливські рушниці. Увечері всі поїхали до адміністраційних будинків на вечерю. Тут все було прибране квітами й пахло свіжою фарбою. Вишукані страви привезено з поблизького міста, де був ресторан для чужинців. Кельнерки були з того ж міста, з готелю для туристів. З готелю привезли постільну білизну, на якій солодко заснули почесні гості.

Раненько наступного дня, коли гості ще спали, юрби неголених і нестрижених робітників радгоспу зійшлися до клюбу. Там на них чекали двадцять стрижіїв з міста Кропоткін. Після стриження, кожний отримав кавалок мила й рушник, і всіх їх спрямували до лазні та вбрали в нову одежу й взуття. Потім вони пішли снідати до їдальні, де й зчудувались, побачивши справжні накриття, навіть з виделками. Їжі було багато і голодні робітники не змусили себе припрошувати. У той час їм вияснено, що сюди прибули кінооператори, які мають зафільмувати життя радгоспу, отож треба триматися незалежно й не звертати на них уваги. Дійсно, хапаючи їжу, робітники не звертали уваги на „кінооператорів", що зайшли до їдальні.

Потім гості оглядали радгосп. Розповідач пригадує, що його найбільше вразив вигляд молочарні, де все сяяло чистотою, та крамниці, де було повно всякого краму, висіли шинки, стояли бочки з оселедцями, мішки з цукром тощо. Головний агроном поінформував розповідача, що це лише тимчасово, а потім все буде сховане аж до чергової візити чужинців.

Після розкішного обіду (шість страв), гості побажали скупатися в річці й запросили до товариства головного агронома та оповідача. Отримавши дозвіл від начальника НКВД й директора, вони пішли з чужинцями.

Дозвіл від НКВД не врятував їх і пізніше розповідача заарештували, закинувши йому, зокрема, що він ходив з чужинцями.

Не обійшлося й без конфузу. Коли гості йшли оглядати поля, їх запросили оглянути дім робітника. Хоч це був спеціяльно вибраний і пристосований до таких оглядин дім, помешкання було бідне. А ледве один з гостей запитав господиню про її життя, як вона продеклямувала: „Тут життя чудове! У нас все є, ми нічого не потребуємо, ми щасливі, що живемо в СССР, бо ми — господарі нашої власної країни".

Увечері гостей повезли до міста Крапоткіна, де виступали на концерті артисти з Ростова. Розваги й святкування відбувалися аж поки гості не від'їхали.

Один з гостей, французький журналіст, не запоморочився. Він сказав розповідачеві, що йому ніколи не доводилося зустрічати таких артистів серед офіційних осіб, як в СССР. „Вони, очевидно, думають, що ми дуже наївні. Вони глибоко помиляються. Ми розуміємо все." Проте й цей розумний француз виявився дуже наївним, бо запропонував розповідачеві вислати з Франції опис своїх вражень з СССР. Переляканий Діденко ледве ублагав гостя не робити цього. Отож, француз не припускав, що пошта цензурується.

Серед сотень і тисяч теперішніх відвідувачів СССР є й мудрі французи. Але, все таки, які вони довірливі й наївні у країні, де „всьо єсть".

НАУКОВЕ Т-ВО ІМ. ШЕВЧЕНКА

У СТОРІЧЧЯ НАРОДИН ІВАНА ФРАНКА

Збірник праць і статтей, приготованих на Наукову Конференцію 12 і 13-го травня 1956.

(47)

Кость Кисілевський

НАУКОВІ ПРАЦІ ІВАНА ФРАНКА

Друга група переважає якісно й кількісно. Франко намагався заповнити своїми працями прогалини в дослідах над літературою, щоб згодом виконати її широку синтезу. Та не вспів того довершити, а залишив нам основні монографії і цілу низку нарисів з української і всесвітньої літератури. Хронологічно належать тут: монографії про Івана Вишенського (К. Ст. 25, Літературно-Наукова Бібліотека 1895), Іосифъ Шумлянскій, послѣдній православный епископъ Львовскій и его „Метрика" (К. Ст. 33, 34), Шевченко героєм польської революційної леґенди (Ж. і С. І.), Матеріяли і уваги до історії австрійсько-руського відродження 1772-1848 (там же), Апокріфи і леґенди з українсько-руських рукописів. (Археографічна Комісія НТШ, 1896—1910), „Наймичка" Шевченка (Записки НТШ, 6), Барлаам і Иоасаф, старохристиянський духовний роман і його літературна історія (ЗНТШ 8, 10, 18, 20), Слово о Лазаревім воскресенії (ЗНТШ 35/36), Карпато-руське письменство XVII-XVIII ст. (ЗНТШ 37, 38), Св. Климентій в Херсонезі (ЗНТШ 46...), До історії українського вертепу (ЗНТШ 71), Причинок до студій над Острозькою Біблією (ЗНТШ 80), „Збурене пекла" — українська пасхальна драма (ЗНТШ 81), Южнорусская литература, 41 т. Лексикона Брокгавза і Ефрона, 1904. р.; те саме в німецькій мові для мадярської енциклопедії літератур. 1909., Теорія історії літератури та її розвій (ЗНТШ 89), Духовна і церковна поезія на Сході й Заході (ЗНТШ 113), Нарис історії укр.-руської літератури, Укр.-русь. Видавнича Спілка, Л. 1910, Молода Україна (там же); найбільша монографія: Данте Аліґієрі. Характеристика середніх віків Життя поета і вибір з його поезій, Львів 1913, а крім того літературні нариси про І. С. Турґенєва (Зоря 1883), студії і причинки до біографій: А. Л. Могильницького, Иосифа Левицького (пароха Нагуєвич, що христив Франка), Северина Шеховича, С. Руданського, Т. Шевченка, Бодянського, О. Ю. Федьковича, Й. Б. Залеського, статті про Я. Врхліцького, Достоєвського, Марка Твайна, Бєрнштерне Бєрнзона, В. Гюго, Ю. Зеєра, Гавлічка-Боровського, Я. Неруду, К. Ф. Маєра, Ліліенкрона, про Геродота, антів, хозар, критичні уваги до історичних праць М. Грушевського, про античних поетів, драматургів, істориків з перекладами, про Етимологію й фонетику в южно-рускій літературі (Народ 1894); про Азбучну війну у 1859 р. (ЗНТШ 113). На ділянці психології творчости найповажніша праця друкована в Літературно-Науковому Віснику 1898 р. „Із секретів поетичної творчости".

В інших мовах найважніші наукові статті: Adam Mickiewicz w rusińskiej literaturze, Kraj 1885, Gmina i zadruga wśród rusińskiego ludu na Bukowinie, Głos 1888, Szkice z dziejów literatury rusińskiej w Galicyi, Głos 1888, Jak powstają pieśni ludowe? — Ruch, Lwów 1887. Charakterystyka literatury ruskiej XVI — XVIII w. — Kwartalnik Historyczny, Lwów 1892, Niezbędny podręcznik dla sławistów, — Kurjer Lwowski 1892, Z dziejów synodu brzeskiego 1596 r. — Kwartalnik Historyczny 1895. Eine ethnologische Expedition in das Bojkenland. Wien 1905, 17-49. Kleine Mitteilungen zu Bogurodzica, Archiv fuer slavische Philologie, XXIV, Berlin 1900, Beitraege zur Quellenkritik der cyryllo-methodianischen Legenden. I. Archiv f. sl. Ph. XXVIII, Berlin 1906. Beitraege zur Quellenkritik einiger altrussischen Denkmaeler. Archiv f. sl. Philologie XXIX, Berlin 1907. Kleine Beitreage zur Geschichte der kirchenslavischen Literatur, I. Konstantins Alphab. Gebet. II. Vorrede zur Evangelium, III. Eine altbulgarische Redaction der Vita Constantini, Arch. f. sl. Ph. XXXV, Berlin 1913, XXXVI, Brl. 1915-6, etc.

Taras Shevchenko. The Slavonic Reviev. 3, London 1924.

Не можна поминути того, що Франкові належить перше наукове видання Шевченкових творів з акцентами, а далі творів О. Ю. Федьковича, зредаґування двох томів листів до Драгоманова.

Франко був знаменитим викладачем по різних громадських установах, зокрема у Філологічній Секції НТШ, у Товаристві прихильників української літератури, науки і штуки, що в 1904 році влаштувало у Львові наукові курси українознавства. Франко виголосив тоді 18 одногодинних викладів на тему: Огляд української літератури від найдавніших часів до кінця XIX в., що були за словами В. Дорошенка та М. Возняка найцікавішими між усіма.

Впродовж життя Франко зазнав багато горя, але й не менше пошани за свої наукові праці. В Товаристві ім. Шевченка Франко був членом Виділу і в 1899 р. став дійсним, а в 1904 р. почесним членом. На пошану його НТШ видало в 1913 р. подвійні Записки (117-118 тт.) з науковими статтями 25 українських і чужих учених. У 1916 р. вийшов Літературно-Науковий Збірник на пошану пам'яті Івана Франка, в якому першу частину займають твори українських і чужих письменників і публіцистів, а другу твори вчених. У 1898 р. громадянство святкувало у Львові ювілей його 25-літньої літературно-наукової праці, а в 1913 р. відзначено його 40-літній ювілей.

ПРОТОКОЛ
З НАРАД РІЧНОГО ЗАСІДАННЯ ГОЛОВНОГО УРЯДУ У. Н. СОЮЗУ, ЯКЕ ВІДБУЛОСЯ В ДНЯХ 21-го до 25-го ТРАВНЯ 1956 РОКУ НА „СОЮЗІВЦІ" В КЕРГОНКСОН, Н. Й.

(4)

ЗВІТИ ЧЛЕНІВ ГОЛОВНОЇ РАДИ

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО Д. ШМАГАЛИ

Вельмиповажана Президіє і Головні Урядовці!

Впродовж звітового року я дістав кілька припоручень до виконання і кілька запрошень до участи у відділових імпрезах.

На запрошення Відділу ч. 118, я виступав з промовою на святкуванні 45-літнього ювілею цього Відділу, яке відбулося дня 1-го травня.

Дня 2-го жовтня 1955 р., я виступав з промовою на бенкеті жіночого Відділу ч. 112 в Клівленді, Огайо, що відбувся з нагоди посвячення відділового прапора

Дня 30-го жовтня 1955 р. я виступав на союзовім вічу в Клівленді, Огайо, на якім промовляли Головний Предсідник, Д. Галичин і Заступниця Головного Предсідника, пані Жеребняк. На вічу висвітлювано теж фільм про „Союзівку", який викликав гарне враження у приявних. По вічу відбулись організаційні збори, на яких були зарепрезентовані 15 Відділів.

Дня 13-го листопада 1955, на припоручення Головного Предсідника, я передав привіт на 25-літнім ювілею Відділу ч. 8 Організації Державного Відродження України, в Клівленді, Огайо.

На припоручення Головного Секретаря, я провірив фінансові справи Відділу ч. 251 в Клівленд, Огайо. Щоб привернути відділову господарку до порядку, я був примушений прийняти секретарство в тім Відділі.

Мої старання підшукати організатора на Клівленд і околицю не мали успіху. До мене звертались члени і відділові урядовці по поради і вияснення організаційних справ і я завжди йшов їм назустріч. Я брав участь в громадській праці і при кожній нагоді старався ширити правду і добре ім'я УНСоюзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО І. КОКОЛЬСЬКОГО

Високоповажані Пані і Панове Головні Урядники УНС!

Складаючи мій звіт за рік 1955, хочу в першу чергу підкреслити, що моїм старанням було виконувати ухвали минулорічних нарад Головного Уряду УНСоюзу та виконати наложені на мене обов'язки так, щоб виходило на добро УНСоюзу та його членів.

Зараз по річному засіданні Головного Уряду УНСоюзу, на зборах 206-го Відділу, де я вже є довголітнім секретарем, передав я звіт і пояснив найважніші точки про загальний стан нашої великої допомогової організації.

Маючи на увазі, що УНСоюз по конвенційному році не зростав якслід в членстві, я обов'язково вдався до відділових урядників моєї округи, щоб вони поробили старання виповнити наложену квоту новими членами.

Щоб не лишитись позаду в кампанії за членами, я сам приєднав 9 нових членів.

Дня 5-го червня, на запрошення Управи Відділу 307-го в Бостоні, Масс, я був на торжестві Посвячення Прапорів українського та американського і виголосив відповідну промову в англійській мові. На тому святі також були і промовляли Гол. Предс. Д Галичин, Гол. Радний М. Давискиба і Гол. Радна А. Чопик що проводила програмою.

В днях 19-20 серпня велика повінь навістила місто Вунсакет, Р. Ай. і наробила великої шкоди. Доми, фабрики, мости, частина міста і цвинтар рознесла вода. Серед потерпілих було поважне число українських родин і членів УНСоюзу. Головна Екзекутива УНСоюзу почула моє прохання і уділила на мої руки $300.00, щоб дати поміч тим, хто зазнав найбільшої втрати і потребував помочі. Сьогодні передаю в імені потерпілих щиру подяку.

Дня 30-го жовтня, на припоручення Головної Екзекутиви, я був приявний на святі Відділу 178-го в Менчестері, Н. Г. Це свято було сполучене із програмою, що її громада Менчестер відзначала впродовж цілого тижня. Святковано проголошення проклямації про Україну губернатором Стейту Ню Гемшір і 1000-річчя християнства на Україні. Свято закінчилося бенкетом, на якому я зложив відповідну промову в українській та англійській мовах.

Дня 13-го листопада, в порозумінні з Головною Екзекутивою, я скликав організаційні збори Відділів стейту Ровд Айленд. Були заступлені Відділи із своїми Управами — 73, 93, 177, 181, 206, 241, 246, 454 і понад 100 членів УНСоюзу, що були зацікавлені тими зборами. Гол. Секр. п. Г. Герман і я промовляли в організаційних і в загальних справах УНСоюзу.

В порозумінні з Гол. Касиром п. Слободяном, я полагодив справу виплати посмертного по б. п. Григорію Яковенку, який не залишив по собі жадної родини; я заступив по його стороні справу, що була в руках адміністратора. Покійний був новоприбулий із скитальщини.

В моїй місцевості льокується, подібна до УНСоюзу, французька забезпеченева організація, я запізнався ближче з Головною Екзекутивою цієї організації і довідався багато про їхні способи провадження бізнесу по різних стейтах, а головно в стейті Массачусетс.

Поза моїм урядуванням, як Гол. Радного УНСоюзу, я присвятив багато часу і труду в моїм 206-ім Відділі, щоб придбати якнайбільше нових членів, головно молодих, яких УНСоюз найбільше потребує. За членами, що вибрали переступні листи, я слідив і розписувався з відділовими секретарями, щоб їх не затратити.

Дальше, я зустрічав згоду і повну кооперацію як від Головної Екзекутиви УНСоюзу, так і від відділових урядовців і членів. Я вірю, що добра співпраця принесе тільки добро для дальшого розвитку УНСоюзу.

ЗВІТ ГОЛ. РАДНОЇ АННИ ЧОПИК

Високоповажані Головні Урядовці!

Моє справоздання, як Головної Радної Українського Народного Сюзу, буде коротке бо в усіх Відділах моєї округи панує тепер мир та супокій і праця у Відділах іде своїм темпом. Жадних доручень з головної канцелярії ані позамісцевих запрошень я не мала і тому моє справоздання коротке.

Багато труду я вложила при посвяченні відділових прапорів, яке відбулося в нас 5 червня 1955 р. в приявності головного предсідника п. Дмитра Галичина, головних радних нашої округи п. Миколи Давискиби та п. Івана Кокольського, де я вибрана була для переведення свята. Посвячення прапорів попередили окружні збори, скликані мною на день 4 червня 1955 р., які відбулися в Українськім Народнім Домі в Менетеп, Масс. Про Союз і його користі для членів та української суспільности реферував п. Дмитро Галичин. Збори пройшли взірцево та принесли користь для Батька Союза.

Наш місцевий Укр. Конгресовий Комітет просив мене перед влаштуванням Свята Незалежности, щоб я постаралась про авдієнцію в губернатора стейту Массачусетс і попросила його проголосити це свято.

Я написала проклямацію, і коли наша делегація появилась в бюрі губернатора, аранжувала знімку делегації з губернатором, яка була вміщена в „Свободі". Також на Святі Незалежности я виголосила відповідну промову в англійській мові. Рівнож впродовж року я використала кожну нагоду, щоб виступати з промовами і представити кривди та терпіння нашого українського народу за залізною завісою.

В своїм Відділі я секретарювала на річних зборах, і при цій нагоді, як також на інших оказіях я мала взивати членів до приєднування нових членів для Союзу.

Впродовж року я старалася бути на різних українських конвенціях, щоб гідно, хоч не офіціяльно, репрезентувати УНСоюз (конвенція ветеранів, Конгресового Комітету, Ліги Української Молоді, Ліги Української Католицької Молоді і річні збори Товариства Професіоналістів).

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ МАРІЇ ДЕМИДЧУК

Хвальний Уряде УНСоюзу!

Мій звіт, як Головної Радної УНСоюзу за 1955 рік, не надто багатий в діла, хоч я робила те, що могла в теперішніх обставинах. Мою працю хочу поділити на три частини, а саме:

1. Разом з іншими урядниками моєї округи я підготовляла союзові фестини на „Союзівці", яких в минулому році було два. У цій справі було чотири зібрання, на яких я секретарювала. Потім у моїй місцевості я вела пропаганду за поїздкою на „Союзівку". Перша така поїздка відбулася 12 червня 1955 р., а друга 11 вересня 1955 р. Це були згадані на початку союзові фестини.

2. Агітація за членами в 1955 р., коли то Головний Уряд заповів загальну кампанію, призначуючи кожному Відділові квоти. Як секретарка Відділу 293, я мою квоту перевищила на два члени. Крім того, працюючи в інших організаціях, я завжди дбала про поширення доброго імени УНСоюзу.

3. Дописи до „Трибуни" УНСоюзу", вміщуваної раз на місяць при „Свободі". Від січня 1956 р. я писала до кожного числа „Трибуни", отже за січень, лютий, березень і квітень. Мої дописи були завжди на жіночі теми, а їх заголовки були такі: 1. „Українська жінка й УНСоюз"; 2. „Роля жінки в УНСоюзі"; 3. „Жінки й УНСоюз"; 4. „Що дає жіноцтву УНСоюз"?

Дописи на жіночі теми до Союзової сторінки в „Свободі" я вважаю за актуальні тому, що в нас є велике число жінок, особливо між новоприбуваючими, які стоять осторонь від праці УНСоюзу.

На закінчення звіту дякую всім урядовцям моєї округи за підтримку, коли мені приходилося з ними в минулому році співпрацювати.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО А. ДЗЮЛИ

Members of the Supreme Assembly:

This report is from January 1st to December 31, 1955.

On March 27th, at the Soldiers and Sailors Memorial Hall, Pittsburgh, I represented the U.N.A. at a rally sponsored by the Friends of the Ukrainian National Republic at which Dr. Stephen Wytwytcky, president in exile of the Ukrainian National Republic, was the main speaker. I also spoke on the Ukrainian-American Radio Hour.

On April 3rd in the Ambridge-Aliquippa area, showed the films which were sponsored by the U.N.A.

On September 4th, Labor Day week-end, at the William Penn Hotel in Pittsburgh, a regional rally was held at which 23 branches from 16 different towns were in attendance. The speakers were the Executive Officers of the U.N.S. Also made arrangements for President D. Halychyn and Vice President Michael Piznak to speak on the Ukrainian-American Hour. This rally was held in conjunction with the convention of the Ukrainian Youth League of N. America.

On October 16th, I attended and represented the U.N.A. at a concert and banquet of the celebration of the 25th Jubilee of the founding of Branch 27 of the Ukrainian Women's League of Pittsburgh, Pa.

On Nov. 6th, Nov. 13th, Nov. 27th arranged U.N.A. rallies at which the U.N.A. organizer, Mr. Biletzky was in our area. During his stay the U.N.A. membership was increased by 100 members

Took active part in all Ukrainian Congress Committee of America rallies and manifestations. Took active part in Ambridge chapter of U.C.C.A. and helped our chapter in collecting donations of $1,020.00. Our chapter is composed of members from U.N.A. branch 161.

Helped branch secretaries whenever and wherever they called for assistance, and was instrumental in having branch 120 of Aliquippa, apply for a mortgage loan from the U.N.A. for their new lodge home and club.

Organized in branch 161 for 1955, 8 adult and 10 juvenile new members and helped organizer Mr. Biletzky to get 10 juvenile new members, which gave our branch a total of 28 for the year of 1955.

Andrew Jula, Supreme Advisor

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО Т. ШПИКУЛИ

Високоповажані Пані і Панове Головні Урядовці!

Складаю свій звіт за 1955 рік і заявляю, що я виконав мій обов'язок наскільки дозволяв мені час і були можливості, а припоручення з Головної Канцелярії УНСоюз я вповні виконав.

У моєму звіті в минулому році я згадував, що Дирекція Дому Відділів УНСоюзу в Шикаґо, яку я очолюю, закупила ще одну реальність за 52,250 долярів. Перебрала будинок у своє посідання в дні 20 жовтня 1954 року. На купно цього будинку Дирекція затягнула морґедж на 40,000 долярів в УНСоюзі. Впродовж року тисячі долярів видано на направу чи ремонт та все ж таки заплачено на час відсотки від морґеджу і сплачено 3,000 дол. на конто морґеджу.

Реальності, яких власниками є Відділи УНСоюзу в Шикаґо, представляють собою вартість понад 110,000 дол.

Щороку в місяці липні Дирекція Домів Відділів УНСоюзу влаштовує традиційний „День УНСоюзу" в Шикаґо. Такий День УНСоюзу відбувся у нас 31-го липня 1955 року. Ми мали честь вітати серед нас п. М. Пізнака, заст. головного предсідника, та вислухати його промову.

Старанням Окружного Комітету Відділів УНСоюзу в Шикаґо відбулися віча 28 жовтня 1955 р., на півночі міста, а 29 жовтня — на полудні. На обох вічах говорив п. Д. Галичин, гол. предс., на тему — „УНСоюз і наша дійсність".

Організатор УНСоюзу на Шикаґо, п. М. Сенчишак при співпраці СУМА в Шикаґо, заснував ще один новий Відділ УНСоюзу. На перших засновуючих зборах нового Відділу я був приявний, даючи потрібні інформації та вітаючи добре діло. Відділ прийняв назву ім. Митрополита Андрея Шептицького та одержав число 131. Відділ 131 прийняв постанову не притягати членів з інших Відділів з переступними листами, щоб в цей спосіб побільшуватися. В Шикаґо ще є широке поле для праці і тому рішено збільшувати цей новий Відділ тільки новоприєднуваними членами. З кінцем року цей Відділ вже мав коло 100 членів.

З нагоди новонабутого Дому СУМА в Шикаґо, дня 19 листопада 1955 р., був я на бенкеті і передав жертву на дім, від Окр. Комітету Відділів УНСоюзу в сумі 100 дол, та склав привіт і побажання від Головного Уряду УНСоюзу.

У звітовому році я придбав для УНСоюзу 62 нових членів.

За успіх моєї праці для організації я є вдячний головним і відділовим урядовцям УНСоюзу. Брав я активну участь у всіх майже імпрезах, народних святах, та використовував кожну нагоду для поширення ідеї УНСоюзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО Д-РА Я. ПАДОХА

Вельмишановні Пані і Панове!

Дозвольте перед самим справозданням торкнутися труднощів, які виринають перед головним радним Українського Народного Союзу в час, коли він збирається звітувати про виконання обов'язків, зв'язаних з його урядом. Звичайно сумлінний звітодавець ставить перед себе виструнчений ряд своїх обов'язків і спершу в совісти своїй, а згодом перед громадою дає відповіді на собою таки поставлені питання: які з них я виконав, а які занедбав і яка тому була причина. Підсумок позитивних і неґативних відповідей та баланс поміж ними визначує звичайно ступінь, у якому звітодавець виконав прийняті на себе громадські обов'язки. Техніка, на перший погляд, нескомплікована і ясна. Але вона комплікується, коли з тих чи інших причин, трудно скласти листу обов'язків звітодавця. Тоді затрачується чітке мірило успіхів і невдач, а реальне справоздання змінюється часто в розповідь про речі близькі і далекі до предмету звіту, або в реєстр побожних, нікого не зобов'язуючих побажань на майбутнє.

Було б помилкою думати, що статут і вимоги життя цілком визначують обов'язки головного радного нашого Союзу. Ця понад шестидесятилітня установа живе традиційним життям, сповненим і реґульованим безліччю норм неписаного звичайового права, які твердші за постанови статуту, а інколи навіть за — потреби життя. Те, що є її силою, інколи, звичайно несвідомо, змінюється в слабість. І треба великих наполегливих зусиль, щоб змінити засвоєний звичай.

Серед деяких твердих, традиційних форм проходить діяльність головного радного Українського Народного Союзу. Вони настільки тверді й нееластичні, що їх змінити не під силу одиниці, хоча б вона й у добрій вірі була переконана про потребу поширення вузьких меж звичаю.

Ось дозвольте на один, з уваги на обмежений час тільки один приклад. І статут і засади демократичної побудови нашого Союзу і — що чи не найважливіше — вимоги його розвитку визначують ролю головного радного передовсім, як репрезентанта широких тисячних мас союзового членства, а в його загальній масі, репрезентанта поодиноких округ, стейтів чи поодиноких шарів старшого й молодшого членства установи. Довгий чотирилітній період часу поміж конвенціями тільки підкреслює цю засадничу ролю головної Ради УНСоюзу. А відома річ: немає справжньої репрезентації без тісного зв'язку репрезентанта з репрезентованими. Чи існує цей тісний зв'язок поміж головними радними і основними клітинами Союзового організму: Відділами впродовж всього чотиролітнього проміжконвенційного часу. Не доривочний і не випадковий і не святковий з приводу академії чи ювілею, але постійний, пляновий, речевий зв'язок, і то коли не з усіми, то бодай з більшістю великої п'ятсотної громади наших Відділів. Наші звіти, Пані і Панове, дають на це питання неґативну відповідь. І ми знаємо причину того. Ми знаємо, як організується Союз, як часто головна будова Союзу уявляла собою союз вільних, майже самостійних громадян, які пильно зберігали основи своєї незалежности, які й відповідали традиціям громадського децентралізованого життя американської суспільности. При нічому тут постанови статуту і назва „Відділ." Більшість наших Відділів — це окремі товариства, які пильно зберігають окремішні назви і, що більше, духа своєї внутрішньої незалежности. На цьому тлі зовсім не випадково виросли традиційні форми взаємин поміж Відділами і їх репрезентантами: головними радними Союзу.

Головний радний, коли не є членом Відділу, може в нім знайтися тільки на правах гостя. Гість сам не входить у хату, коли його не запросять вступити в неї. Гість, коли й здобуде запрошення, то тільки на рідкі святкові події. Щоденні турботи, потреби, події не для гостя. Ми навіть пильно ховаємося перед гостем з нашими недомаганнями і труднощами. Бо хто бажає собі, щоб вийшли поміж люди наші внутрішні слабості й хиби. І ось чому наш зв'язок із Відділами Союзу такий кволий. Ось чому наша репрезентативність є здебільшого тільки декляративного характеру. Нас не запрошують на щомісячні чи річні збори Відділів, нас не кличуть на пораду, коли б навіть її було Відділові конечно потрібно, і тільки в ряди-годи запрошують нас святковими листами на рідкий ювілей чи інше свято, й то не на пораду, але на — параду. А що за такий порядок говорить традиція десятиліть, ми ніяк не зважуємося її порушити. І так круг діяльности головного радного небезпечно звужується, а його репрезентативна роля незвичайно зубожується.

Цього стану не в силі змінити наша активність у наших власних Відділах, ні доривочна ця чи інша акція в межах наших вужчих округ. Одна-дві спільні імпрези силами Відділів нашої округи, навіть вдалих імпрез, не може заступити нашого постійного зв'язку з самими Відділами та загалом їхніх членів, нашої досвідченої поради в кожен час їх потреби. А святкові зустрічі навіть із загалом членства Відділів не наближать нас до нього і не зв'яжуть з ними у спільній праці для української громади і добра Союзу.

Залишається ще наша щорічна участь у засіданнях Головного Уряду Союзу. У демократичній системі громадського життя, на якій сперта побудова нашого Союзу, це дуже важливе завдання. Але хто не згодиться зі мною, що цього замало для сповнення важливої ролі нашого високого і відповідального уряду.

Підношу це питання, надуживаючи Вашу терпеливість, Пані і Панове, і Ваш обмежений час, бо я переконаний, що це дуже важливе питання власне тут на нашому спільному засіданні, повинно знайти належну увагу і задовільну розв'язку. Крім того, підношу це як виправдання тієї скромної діяльности, що її можу поставити перед Вами на цім річнім засіданні.

Ось вони, ці нечисленні позиції моєї прямої праці для Союзу за останній рік: репрезентація Союзу на великім святі української громади в Картерет, Н. Дж. з нагоди посвячення величавого народного дому, в придбання якого вложили свій уділ два наші місцеві Відділи; участь разом з заступником гол. предсідника адв. Пізнаком у святі союзової громади в Той, Н. Й.; участь і підготова двох дуже вдатних фестинів на відчинення і закінчення сезону на Союзівці; декілька конференцій з членами Екзекутивного Комітету Союзу; активна участь в кампанії для приєднання нових членів, яка завершилася виконанням з чималим надатком призначеної для мого Відділу квоти, а дальше праця у власному Відділі, у якому впродовж семи років сповняю обов'язки предсідника.

Окремо згадую про мою співпрацю у „Свободі", а передовсім у її союзовім додатку „Трибуна УНСоюзу". Не маючи змоги частіших і тісніших зв'язків із Відділами та ширшим загалом союзового членства, про що була мова нижче, я присвятив чимало часу сформулюванню моїх поглядів на ролю і сучасні завдання Союзу у ряді статтей, які були видрукувані в „Трибуні". Писане слово ніколи не заступить живого. Але й це останнє має велику вагу зокрема там, де членство розкинене по двадцяти стейтах розлогої американської землі та незмірних просторах Канади, і зокрема в час, коли в силу зовнішніх обставин назріли великі зміни внутрі нашої організації, які вимагають нового усвідомлення наших завдань та нерідко нового підходу до їх реалізації. Вже сам факт збільшення членства новими десятками тисяч наших земляків, які недавно прибули сюди за море, поставив перед Союзом і всім нашим американським організованим життям нові, небувалі досі вимоги і можливості. З'ясувати ці величезні переміни, що наступили в нашім громадськім житті, а особливо в житті Союзу, наблизити день повного поєднання різних груп членства, щоб вони одним кроком маршували в поході до підвищення нашого тутешнього життя, до розбудови Союзу та до здійснення наших національних завдань, це була пряма мета десятка моїх статтей, друкованих у „Трибуні УНСоюзу". Майбутнє виявить наскільки мої думки були правильними, а праця корисною для добра нашого Союзу. Зміст тих статтей відомий Вам, тож і немає потреби їх повторяти. Проте коли згадую тут одну проблему, то роблю це тільки тому, бо я глибоко переконаний, що це є перша і найважливіша проблема Союзу, а з ним і всієї нашої громади в цім краю. Є це питання об'єднання у спільній праці для нашої української справи, в тім і для тривалости та повного розвитку Союзу, двох шарів нашої молоді: тут народженої і тієї, що у великій масі недавно прибула з батьками з України й тисячами виповнює нижчі і вищі школи цього краю, виблискуючи поміж масою ровесників як справжніми самоцвітами традиційними багатствами України: глибиною інтелекту, стійкістю характеру та наполегливістю у виконуванні обов'язків. Не за горами той час, коли ця молодь почне штурмувати і здобувати найвищі верхи тутешнього суспільного, політичного та господарського життя. Промостити їй шлях до успіху, що буде нашим спільним успіхом, всіми засобами, що ними розпоряджає Союз і його Відділи, це і є найважливіше наше завдання. Велика, на історичну міру закроєна проблема вимагає не меншої програми й засобів її здійснення. Я не сумніваюся в тому, що наш Союз, як завжди досі, вестиме перед і в цьому ділі.

Згадати б ще для докладности про мою співпрацю в англійськім виданні Енциклопедії Українознавства, що її підготовляє до друку УНСоюз, та про діяльність у загальнонаціональних установах: Науковому Товаристві ім. Шевченка та в Товаристві „Пласт", які, як і Український Народний Союз несуть на своїх плечах відповідальну працю для добра нашої української громади.

Ось і кінець вже скромного реєстру моїх невеликих діл для великої установи. Може він і був би багатіший, коли б моє життя в останньому, як в попередніх роках, не проходило у мурах моєї повторної школи. Це, мабуть, для таких як я, написаний чотиривірш Тараса Шевченка:

„Я й не знаю за що мене Господь карає.
У школі мучилось, росло,
У школі сивіть довелось,
У школі дурня й поховають."

Тому, коли критицизм підказуватиме Вам слова суворої критики у відношенні до головного радного, будьте у той же час вибачливі для — студента. Дасть Бог, останній раз.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО В. ГУЗАРА

Members of the Supreme Assembly:

In January, the Rochester Branches of the Ukrainian National Association held a Scholarship fund Concert. Mr. Michael Piznak was guest speaker for this affair. I was the Chairman.

In March, the Nicholas Muraszko Memorial Bowling tournament was held for the third year. Twelve bowling teams from Rochester, and one from Branch 161 of Ambridge, Pa., participated in this sport's tournament. I again donated the Muraszko Memorial Trophy, which was won by the Ukrainian Civic Center Team of Branch 316 of Rochester, New York. The Ukrainian National Association gained five new members from this rally as only UNA members participating in this Tournament.

In April, I attended the Ukrainian National Sport's Rally of the Ukrainian Youth League of North America in Syracuse, New York. I extended greetings form the Ukrainian National Association.

Summer found me visiting various affair held by the Rochester branches or near by cities or town.

In July, I organized a new branch in Rochester. This branch is located at the Ukrainian Orthodox Church, 1925 Clinton Avenue, and at present has 19 members. I would like to thank the Very Rev. Nicholas Czerniawsky, secretary of Branch 285 for the help he gave in organizing this branch into Ukrainian National Association.

In August, at the request of Pres. Mr. Dmytro Halychyn, I attended as a representative of the Ukrainian National Association a testimonial banquet in honor of Mr. Andrew Ewanov, on his 30th year of service as a secretary of branch 217 St. Josaphat's Society. All officers and members from Rochester branches attended this splendid affair.

In October, I was invited to attend the opening of the Ukrainian National Home in Herkimer, New York. I extended greetings from the Ukrainian National Association.

In November, an Organization meeting was held by the Rochester branches of the Ukrainian National Association. Mr. Dmytro Halychyn, President of the UNA spoke on the membership quota drive. Each officer was asked to do his utmost to meet their quota of their branches.

In closing I wish to thank the Executive board, editor of the Svoboda, and Weekly, for the cooperation and the considerations they all gave me. To the local branch officers, I also wish to extend sincere thanks for the time and effort they spent in the interest of the Ukrainian National Association.

William B. Husar

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО В. ДІДИКА

Поважаний Пане Предсіднику, Пані й Панове Головні Урядовці УНСоюзу!

В звітовім році я присвятив багато часу для союзових справ, але в приєднуванні нових членів я не мав великого успіху.

У вільний час я відвідував Відділи в своїй окрузі: — 20, 75, 94 і 183, де складав звіти з річного засідання Головного Уряду. Відділовим урядовцям передавав заклик гол. предсідника про приєднювання нових членів.

В 20-ому Відділі полагодив справу члена Йосипа Крупки. В цій справі писав я до головн. секретаря Г. Германа, на що дістав задовільну відповідь.

На домагання предсідника 94 Відділу, я відбув збори дня 27 серпня з відділовими урядовцями в справі бувшого секретаря цього відділу, який домагався грошей від Відділу і Головної Канцелярії, говорячи, що йому не виплачено належної суми за час його урядування. По довших нарадах цю справу також полагоджено.

В порозумінні з головним контролером п. Іванчуком, у жовтні відбули ми збори урядовців місцевих Відділів, на яких вибрано нову Окружну Управу Союзових Відділів, а також представлено урядовцям нового організатора, який в той час був зголосився.

Дня 29-го жовтня ми знову відбули окружні збори в справі приготування до Союзового Віча, яке відбулося 26-го листопада На вічу говорив головний предсідник п. Д. Галичин, а також був висвітлений фільм „Союзівка."

Про приїзд до Дітройту головного предсідника я повідомляв голову 341 Відділу у Віндзорі, Онт., п. Б. Зеленого, щоб використав присутність п. Галичина в Дітройті.

Відділ 341 влаштував 27-го листопада бенкет, на якому

було присутніх поважне число членів УНС і віндзорських громадян, а також членів з інших міст Онтаріо.

В справі Відділу 292-го витратив я немало часу, який я міг був зужити для корисної справи УНСоюзу.

ЗВІТ ГОЛОВНОГО РАДНОГО М. ДАВИСКИБИ.

Вельмишановні Пані і Панове, Головні Урядовці!

Як усім нам відомо, минулий рік не був успішним для побільшення рядів УНСоюзу. Ми не осягнули бажаної нами квоти нових членів. Не зважаючи на заклики, на свою постійну жертвенність, на англо-мовні видання та на різні національно - культурні й допомогові установи, УНСоюз не міг заімпонувати українській спільноті до масового впису в ряди Батька Союзу. Здається, що старі піонери відходять на відпочинок, а на їх місце не можна підшукати ідейних одиниць з рядів тут народженої молоді і з нової іміграції, якій УНСоюз і його члени так багато допомогли дістатись до свобідної Америки. Багато з них не виявили вдячности, а були й такі, що, вписавшись, довго не загріли місця в Союзі і при тім спричинювали багато клопотів відділовим секретарям.

В минулому році я не мав дуже важних припоручень від Головної Екзекутиви УНСоюзу. Були проблеми меншої ваги, які полагоджував листовно чи то з головним предсідником п. Галичином чи з іншими членами Екзекутиви.

Найголовнішою справою для всіх нас, гол. урядовців, було побільшення рядів УНСоюзу. Тому зараз по річнім засіданню Головного Уряду я порадився з гол. радною панною Чопик, щоб скликати організаційні збори Відділів стейту Массачусетс та Відділів з Ню Гемшир на день 4 червня 1955 року. На збори явилися урядовці і делеґати з минулої конвенції. Я мав честь бути головою Зборів а п. Д. Галичин, який виголосив змістову промову подав способи організування нових членів. Він сказав, що без припливу нових членів УНСоюз не зможе виконувати своїх завдань для нашої поневоленої Батьківщини і наших знедолених Братів.

Після реферату, приявні ставили питання, на які гол. предс. давав кожному відповіді. На кінець кожний Відділ прийняв відповідну квоту для зорганізування нових членів. Я сам брав участь в кампанії і приєднав кілька нових членів до УНСоюзу.

Дня 5 червня 1955 р. я був приявний на посвяченні прапорів Відділу 307 в Бостоні, був покликаний до слова і виголосив коротку промову про значення прапорів для Відділів УНСоюзу. На святі був приявний гол. предс. п. Дмитро Галичин і гол. радний п. Іван Кокольський. Святом проводила гол. радна панна А. Чопик.

Дня 15 грудня 1955 р. я був запрошений на збори Відділу 238 УНСоюзу, покликаний до слова і передав привіти від Головної Екзекутиви УНСоюзу, а опісля виголосив відповідну промову про заслуги УНСоюзу для своїх членів і загально української справи. Також згадав про славну „Союзівку", Дім Старців та дитячу оселю і заохочував вступати в ряди УНСоюзу, бо поки наш УНСоюз є сильний, — сильною є й українська справа в Америці. Впродовж року 1955 я переписувався з відділовими урядовцями моєї округи та загрівав їх до праці над приєднюванням нових членів до УНСоюзу. У відповідь деякі старші члени скаржилися, що старіються і не можуть вже ходити за членами, а молодих, щоби заступили їх в праці для УНСоюзу, на жаль нема.

Відомо мені, що майже кожний Відділ в моїй окрузі посилився новими членами. По Відділах панує взірцевий порядок і тому я не мав нагоди відвідати Відділи поза Бостоном. До мене, як гол. радного, зверталися за порадою урядовці і члени моєї округи, яким я давав задовольняючі поради на користь їх Відділів і УНСоюзу. Наскільки моє здоров'я дозволяло, брав я участь в народніх зібраннях і при нагоді все мав місце сказати дорбе слово про УНСоюз, рівнож вмістив кілька дописів про Союзову справу в „Свободі".

У своїй праці, я все зустрічав щиру кооперацію Головної Екзекутиви і відділових урядовців. При цій нагоді складаю всім щиру подяку. Хай живе і могутніє наш славний УНСоюз!

ЗВІТ ГОЛОВНОЇ РАДНОЇ ОЛЕНИ ШТОГРИН

Пане Голово, члени Головного Уряду УНС!

Початок 1955 року не виявив особливого поступу на терені филаделфійського округу під оглядом організаційним, та пізніше справи покращали так, що закінчили ми рік з значними успіхами.

В травні відбулись у нас Окружні Збори, де з д-ром Галаном ми передали звіт з річних нарад Гол. Уряду, а довше спинились над кампанією, яка була проголошена в липні. Хоч кампанія призначила окремі нагороди для нових членів, впродовж літніх місяців не багато можна було зробити в цій справі. Щойно восени почався більший рух.

В травні я брала участь у відзначенні 40-літнього ювілею 105 Відділу і в посвяченні його прапора, де мені припала честь передати прапор і зложити привіт. Тоді був приявним п. Слободян.

У вересні, на доручення Гол. Предсідника, я заступала УНСоюз на конвенції СУА і зложила привіт в імені УНСоюзу.

Восени Гол. Канцелярія прийняла нового організатора в особі п. Скочиляса. При співпраці п. Скочиляса ми підготовили Окружні Збори, які відбулись 30 жовтня і на яких був приявним гол. секретар п. Гр. Герман. Збори були успішні, п. Герман подав багато цінних організаційних інформацій, з чого секретарі були дуже вдоволені. П. Герман також познайомив відділових урядовців з новим організатором і просив урядовців кооперувати з ним.

Після зборів п. Скочиляс взявся інтенсивно до праці, і ця його праця дала позитивні висліди. Від самого початку і тепер п. Скочиляс є в постійнім контакті зі мною, інформує мене про хід своєї праці і дуже часто ми сходимось, щоб обговорити проблеми, з якими він зустрічається.

Я стараюсь йому допомагати у кожний спосіб. Часто йду сама з ним за членами, передаю адреси, які я дістаю, інформую про людей чи справи, які треба доглянути.

Приходиться також полагоджувати справи нових членів з інших Відділів, з якими звертаються секретарі до мене. Час від часу п. Скочиляс виїжджає до Ню Йорку по нових поселенців, тоді я виходжу на стацію щоб йому допомогти у розміщенні і розісланні їх на місце призначення. Це я роблю з рамені УНСоюзу.

Організуючи членів, ми стараємося звернути увагу нових кандидатів на членів на ту велику громадську працю, яку вів і веде УНСоюз, а також дістати передплати на „Свободу". Я скажу, що за Союзом багато промовляє „Свобода", а де є діти, то „Веселка".

Сама я організую членів не багато, щоб не перешкоджувати організаторові, але все таки дістала певне число членів в звітовому році, а назначену для Відділу квоту я виповню сама попри те, що передає мені організатор.

Я заступаю УНСоюз в Філії УКК, а також репрезентувала УНС у делеґації до мейора міста з нагоди проголошення Дня Украпської Незалежности. З нагоди свят ми зорганізували радіоавдиції, в яких я брала участь, передаючи привіти від УНС та інформації про діяльність УНСоюзу впродовж його 62-літнього існування.

Про УНСоюз я скажу, що, помимо різних неправдивих вісток, поширюваних про УНСоюз, громадянство починає більше орієнтуватися у нашому американському житті і УНСоюз набирає щораз більше поваги і оцінки.

ЗВІТ РЕДАКТОРА „СВОБОДИ" А. ДРАГАНА

Пане Голово, Пані і Панове:

Минулого року, виступаючи перед Вами із своїм першим формальним звітом про стан і працю Редакції „Свободи", я з'ясував насамперед ті основні принципи, на яких Редакція органу УНСоюзу базувала свою працю та під кутом яких ставилась вона до всіх актуальних проблем за часів сл. п. д-ра Луки Мишуги, прирікаючи рівночасно респектувати, продовжувати і закріплювати ці самі принципи теж у сучасному і майбутньому. Ці принципи — це: ідейність та ідеалізм, народоправність і християнська етика та мораль в дії.

У цьогорічному звіті я бажав би з'ясувати бодай деякі з тих головних практичних проблем, які перед нами стоять і які мусимо, повинні й хочемо розв'язувати, бо це є наш обов'язок. Ми бо стоїмо на становищі, що проблеми саме й існують на те, щоб їх розв'язувати, а не втікати від них, чи закривати перед ними очі і пхати голову в пісок. Інше діло, що в наших обставинах трапляються або творяться проблеми, які не є жадними проблемами і тільки на такі виглядають, але в зустрічі з дійсністю вони так само нагло зникають, як нагло й виникли. Очевидно, що на такі проблеми шкода витрачати час і місце в газеті.

Загальні проблеми

Ми живемо в світі та становимо його складову частину. Тому то і всі проблеми теперішнього світу, все ще поділеного на вільний і миролюбивий та рабовласницький і аґресивний табори, є нашими проблемами. Проте, в цих загальних проблемах наше становище ясне. Ми стоїмо разом з тими, що прагнуть волі не тільки для себе, але для всіх, бо всі люди створені рівними і ми, кажучи словами Линкольна, так само не хотіли б бути рабовласниками, як не бажаємо бути рабами. „Свобода" є разом з тими, що вважають волю за найцінніший скарб та вміють її цінити і боронити, бо „Свободу" створили ті, які самі зазнали неволі і вона впродовж всієї своєї вже 63-річної історії служила і служить тим, що є або були в неволі, чи яким неволя могла б загрожувати. „Свобода" служить волі, горду назву якої вона сама прийняла. Але фанатична оборона волі не може засліплювати нас і на всі ті страхіття, що їх приносить війна. „Свобода" знає ці страхіття з найтрагічніших переживань нашого українського народу. Тому то так само, як прагнемо ми волі, так хочемо й миру. Проте, між цими двома найбільшими прагненнями всіх людей воля — а не мир — є тим, за що треба бути готовим заплатити всяку ціну, навіть ціну миру, якщо це вже мала б бути остання ціна.

Таке ставлення справи не є нашою оригінальною філософією, а тільки філософією кожної волелюбної людини і кожної волелюбної нації, зокрема найближчих нашому серцю українського і американського народів. Така філософія є критерієм відношення Редакції „Свободи" до всіх тих загальних проблем, з якими вона, як редакція щоденника, зустрічається кожного дня в найрізноманітніших формах і відмінах. Такою філософією диктується і завжди незмінно безкомпромісове відношення „Свободи" до всього того, що нехтує волю або їй загрожує, зокрема до найбільшого заперечення тієї волі і найбільшої загрози для неї — злочинного большевизму, без уваги на те, яку маску він втягає на своє потворне обличчя, або під які „духи" він підшивається.

Однаково безкомпромісове становище займає „Свобода" і проти всього того та всіх тих, які є по вільному боці поділеного світу, але які свідомо чи несвідомо, безпосередньо чи посередньо ллють воду на большевицький млин. Що більше, саме ці комуністичні та російсько-імперіялістичні п'яті, шості та всілякі інші колони у вільному світі треба часом уважати за чи не більшу загрозу для волі, як сам явний комунізм, бо легше оборонитись від ясного й здекларованого ворога, ніж від замаскованого і підступного.

В останніх часах ми мали до діла практично з одною із таких проблем. Маю на думці спроби біло-російської імперіялістичної еміграції організувати плянову і посилену акцію в цій та інших країнах проти українського визвольного руху, окреслюваного ними „сепаратистичним" чи „розчленительним". В цих назвах є, очевидно, рація, бо український визвольний рух справді змагає до того, щоб відсепаруватись від рабства і неволі, злочинів і недолі, які символізує і які впродовж історії практикує московський імперіялізм в усіх його формах. Українці є теж „розчленителями", бо змагають до того, щоб розчленувати і розірвати ті страшні кайдани, в які закуто силою і розбоєм захоплені вільні колись і горді народи. В такому сенсі можна тільки пишатись назвою „сепаратистів" і „розчленителів", а сепаратизм і розчленительство комуно-московської імперії повинні стати сьогодні першою і в усіх деталях передрішеною ціллю політики і зусиль всього вільного світу.

Тому то, вже на перші прояви нової зорганізованої і посиленої акції біломосковських еміґрантів проти „українських сепаратистів" і „розчленителів", „Свобода", як Вам, Пані і Панове відомо, зареаґувала з такою силою і рішучістю, що це могло бути не останньою причиною того, що в останньому часі ця зорганізована акція щонайменше притихла, хоч цілком певно не припинилась.

Подібними міркуваннями подиктоване й рішуче становище „Свободи" проти т. зв. політики непередрішенства, яка не має жадної тривкої бази в минулому, ані жадного глузду і користи в теперішньому, а в майбутньому може бути катастрофальна для всього вільного світу.

Треба додати, що принципова толерантність „Свободи" до людей іншої думки, повна відсутність у ній будь-яких расових, національних чи релігійних антагонізмів і нетерпимости ще тільки підкреслюють кожну таку акцію „Свободи" та надають їй відповідної переконливої сили і вартости в очах своїх і чужих.

Згадати б ще один приклад з польсько-українських відносин, бо й вони становлять одну з ряду тих „вічних" проблем, з якими Редакції „Свободи" завжди приходиться мати до діла. Правда, ця проблема тепер не є така пекуча й актуальна, що найменше не на таку могла б виглядати, але це в нічому не перерішує її важливости. „Свобода", як і в інших справах, віддає місце всіляким голосам на ці теми, часто навіть суперечним, але її власне становище є завжди незмінне і його вона з'ясувала вже не раз, а в останньому з нагоди одного польського виступу на українському форумі в Ню Йорку, похвалюючи в принципі добру волю для наладнання тих польсько-українських відносин, але рівночасно звертаючи увагу на необхідність здорового глузду і перестерігаючи, щоб сама тільки добра воля — як це вже не раз в істрії бувало — та не звела українців знову в неволю. Бо хоч польський нарід сьогодні так само в неволі, як і український, хоч поляки дістали нову жахливу лекцію історії, то немає жадних реальних доказів на те, що та наука пішла їм насправді до голови, а не до бука. Навпаки, імперіялістичні безглуздя у відношенні до українських територій із столичним Львовом все ще одурманюють польську вулицю, і ця вулиця все ще ,на жаль, надає тону польській політиці, з виразною шкодою для справи волі, однаково вимріяної і святої для поляків і українців.

Подібні завваги можна б зробити і на адресу інших сусідів України: чехів, мадярів і румунів. Натомість багато доказів справжніх симпатій, дружби і взаємного розуміння та зрозуміння було між українцями і білорусами, словаками, кавказькими та іншими, разом з українським уярмленими народами.

Не можна кількома словами не згадати про ще одну з таких наших „вічних" проблем, себто українсько-жидівські відносини, бо теж і цій справі проділювала „Свобода" в звітовому часі чимало уваги. Ми бо, українці й жиди, маємо всі причини й потреби на те, щоб жити в згоді, себе взаємно розуміти і піддержувати. Але є між нами — не скажу пропасть — тільки досить глибокий рів, викопаний частинно чужими руками, а частинно власними пересудами, зокрема з жидівського боку. Українці не мають тепер будь-яких реальних причин до ворожнечі з жидами і ще менше мають їх жиди до ворожнечі з українцями, а все ж таки ця ворожнеча, хоч уже й поважно злагіднена, ще тут і там проявляється, і знову ж таки переважно з жидівського боку. З нашого боку ми робимо все можливе, щоб ті жидівсько-українські взаємини унормувати на базі взаємних важких переживань та взаємних прямувань. У цих наших зусиллях ми вже маємо поважні успіхи і направду відданих тій же самій справі жидівських патріотів, наших приятелів. Як тільки жиди, зокрема деякі з них, скинуть із себе накинену на їхні плечі підступно іншими руками тоґу прокуратора проти українців, переважно за безпідставні обвинувачення в антисемітизмі, а інші перестануть бути речниками протиукраїнських чужих імперіялізмів тоді перестане існувати жидівсько-українська проблема у вчорашній і ще частинно сьогоднішній формі. Жиди знають, що українська рука готова стиснути їхню руку, як тільки вони її щиро простягнуть.

Між тими загальними проблемами, з якими приходиться нашій Редакції давати собі раду, згадати б ще посилювану з кожним днем масову висилку пакунків з Америки для осіб за залізною заслоною. Складна це проблема, бо в ній що іншого говорить серце, а що іншого підказує розум. У цій справі ми не вважали за відповідне дораджувати категоричне так, або ні, а тільки, похвалюючи в принципі шляхетні відчування серця, постійно звертаємо увагу і на зв'язані з таким активним співчуттям великі небезпеки для тих, до яких воно відноситься, як і на можливості інших поважних шкід та загроз з такої акції.

Внутрішні українські проблеми

Коли мова про внутрішні еміґраційно-українські проблеми, в звітовому часі не зайшло нічого такого, що спонукало б нас до перевірки свого становища. Ми продовжували традиційну лінію понадпартійности, намагаючись зберігати повну об'єктивність в інформації та постійно і при кожній нагоді підкреслюючи потребу єдиної, сконсолідованої української репрезентації. У цьому консолідаційному відношенні саме збоку нашого голови була зроблена в звітовому часі нова поважна ініціятива і проба в рямках Пан-Американської Української Конференції, яку, очевидно, „Свобода" всіми силами піддержала. Акція ще не є завершена, і сьогодні ще було б передчасно говорити про її успіх чи провал.

Проблеми нашої спільноти

Крім таких загальних проблем, ми маємо і кожного дня практично зустрічаємось з цілою низкою внутрішніх проблем нашої української спільноти в Америці і Канаді. Ці проблеми можуть видаватись не надто пекучими й актуальними, бо вони були вчора і напевно будуть завтра. Проте, вони великі і складні, а від своєчасної і правильної розв'язки їх може дослівно залежати будучність нашої спільноти і нашої організації в ній.

Інтеґрація — асиміляція

Одною з перших, якщо не першою з цих проблем треба вважати справу форми нашого включення в американське і канадійське життя. Правда, це наша „вічна" проблема, але з уваги на посилення наших спільнот поважною кількістю нової іміґрації, яка саме тепер переходить цей процес включення в місцеве життя, ця проблема набирає нової актуальности. Розгляньмо цю справу принципово. Є бо дві форми і дві можливості включення етнічних груп у суцільне американське чи канадійське життя і його процес: інтеґрація або асиміляція. Інтеґрація — це сполучення в одне багатьох різноманітних частин, але без втрати, а, навпаки, при збереженні в дальшолу розвитку специфічних властивостей тих частин. У нашому конкретному американському чи канадійському випадку інтеґрацією буде повне включення нашої етнічно-української спільноти в суцільне американське чи канадійське життя, з яким ми нерозривно зв'язані і від якого ми на цьому терені всеціло залежні, але без рівночасної затрати і, навпаки, при рівночасному збереженні й розвитку таких наших специфічних властивостей, як мова, культура, віра, звичаї, традиції тощо. Асиміляція — це повне злиття одної чи більше складових частин.

По якій лінії йде процес в Америці і Канаді, інтеґраційний чи асиміляційний? Насамперед треба ствердити, що самі Америка і Канада вже не від сьогодні прийшли до переконання, що в їхньому найкращому інтересі та в інтересі їхнього розвитку є інтеґрація, а не асиміляція поодиноких груп. Інтеґрація — це те клясичне „Е плюрібус унум" — у множестві одне — що стало моттом Америки. Тому то інтеґрацію, а не асиміляцію треба вважати за справжню американізацію. Американський чи канадійський громадянин є повноправним громадянином без уваги на те, якого він роду, якою мовою він говорить чи до якої церкви ходить. Що більше, саме тепер спостерігається суто американський зорганізований рух, який ставить собі за завдання заохочувати поодинокі групи до зберігання та плекання їхньої мови, культури, традиції і звичаїв.

Тим часом спостерігається поважні познаки того, що канадизація і американізація нашої спільноти починають набирати щораз більше асиміляційних, а не інтеґраційних тенденцій, всупереч найкращим американським, канадійським і українським інтересам. Америка і Канада — це ніщо інше, як велика, жива і прекрасна мозаїка рас, культур і традицій. Нашою проблемою і нашим завданням є зберегти такий стан. Нашою проблемою є дбати, щоб українська мова і українські звичаї не сходили до тільки сценічної екзотики і щоб найкращі зразки української культури і українського мистецтва, які можуть бути прикрасою американізму, не обмежувались тільки до пережитих і забутих музейних експонатів. Отже, зупиняти асиміляційні та сприяти інтеґраційним тенденціям у нашому розвитку, це велика і складна наша проблема. З чистою совістю та найглибшим переконанням можу ствердити, що Редакція „Свободи" здає собі вповні справу з цієї проблеми і допомагає її розв'язувати по найкращій волі і всіми своїми силами та засобами.

Консолідація

Маємо ще одну важливу проблему, не так нову, як радше заактуалізовану. Маю на думці внутрішню консолідацію нашої спільноти в рямках Українського Конґресового Комітету. В Канаді ці справи виглядають дещо інакше ,хоч і з подібними тенденціями, отже буду говорити тільки про Америку.

Консолідація — це безсумніву шляхетне, благородне, потрібне і корисне діло. Але в наших обставинах вона знову ж починає виявляти деякі щонайменше проблематичні тенденції, коли йде про практику. Справа вимагає деяких вияснень.

Ми, себто Український Народний Союз із „Свободою" та інші такі чи подібні організації і групи, сконсолідувались у двох головних і великих цілях: 1) для створення суцільної і найбільш авторитетної американсько-української репрезентації, яка могла б і мала б повне право репрезентувати всю нашу спільноту та в її імені говорити; 2) для відповідної координації наших громадських, культурних, виховних і т. п. сил та зусиль, для кращого й ефектовнішого їх використання.

Проте, з бігом часу в цій другій ділянці починають проявлятись знову ж деякі проблематичні тенденції. Бо коли перша ціль, себто створення спільної і авторитетної репрезентації, з більшими чи меншими недомаганнями вже досягнена, то в цій другій ділянці, внутрішньокоординаційній, треба деякої перевірки. Думаю, що внутрішньокоординаційну нашу консолідацію ми повинні розуміти і практикувати радше як інтеґрацію на загальному американському тлі, себто як концепцію клясично „е плюрібус унум", у множестві одне, як єдиномислє в різноманітній активності. В нашій вільній системі може розвиватись життя найкраще і найуспішніше саме тоді, як воно є різноманітне, як існує творча конкуренція; це рішальне в нашій системі „фрі ентерпрайс". Тим часом, наша внутрішня консолідація починає в деяких відношеннях і в деяких громадах виявляти познаки уніформности, а з нею і спрощування та спростачування. Можна б навести на це деякі конкретні приклади з поодиноких громад. Колись там конкуренційно змагались поодинокі організації у влаштуванні імпрез. Тепер користається з нагоди та звалюється всю ту працю на філію УКК чи якийсь інший Об'єднаний Комітет, а поодинокі організації, включно з Відділами УНС, дрімають собі, а деякі вже таки добре заснули, малощо не вічним сном. Зійдуться представники кількох організацій, виберуть собі філію УКК, але не як координаційну чи репрезентаційну інституцію в громаді, а як ще одну громадську організацію, ще один Відділ, яким можна було б покривати свою неактивність. Очевидно, що існують деякі нагоди: Січневі Роковини, Шевченківські чи Листопадові свята, які варто й треба відзначати спільно, репрезентативно. Але з цього ще не виходить, що вже і просфори чи свячені, аматорські драматичні вистави і пікніки мають бути виключним завданням і обов'язком філій УКК. В додатку, теж і ці „сконсолідовані" імпрези в поодиноких випадках починають спадати на нижчий мистецький рівень та світять пусткою порожніх крісел на залі більше, ніж це було тоді, як в їх влаштуванні змагались місцеві організації.

Актуальні завдання УНС

Згадані проблеми — це радше приклади і характеристика, бо вони, очевидно, ще далеко не вичерпують всієї проблематики нашого життя. Як звичайно і завжди буває, наше життя має свої світла і тіні, дає надію і викликає тривогу, бо це є властивістю життя. Наша організація, УНСоюз із своїм органом, мусить тримати постійно палець на живчику того життя і уважно прислухатись до кожного його удару. Так було в минулому, так повинно бути сьогодні та в майутньому. Ми мусимо завжди мати на увазі цілість нашого життя і його розвитку, ми повинні здавати собі справу із справжніх проблем, які існують, та з їх проявів, які проходять. Ми мусимо рахуватись з успіхами і невдачами, успіхи повинні нас заохочувати, а невдачі гартувати в нашому поході вперед. Які ж наші конкретні завдання загального порядку, крім тих, що їх накладає на нас щоденно наш безпосередній обов'язок у відношенні до нашої організації?

Два такі найголовніші завдання згадав уже в своєму звіті наш Голова. Це: 1) оживлення праці в наших Відділах, що є рівнозначне з оживленням праці в наших громадах, і 2) відновлення і реорганізація активно-динамічної Культурної Комісії при Головному Уряді УНС та творення таких і подібних комісій при наших Відділах, які перебрали б на себе плянування і виконування специяльних завдань. До цих двох точок я додав би ще третю: плянування і праця не тільки на сьогодні, але й на довшу мету. Правда, тепер у нас часто трапляється, що й плянування на найкоротшу мету перетворюється в плянування на найдовшу мету, бо немає в нас досить доброї волі, енерґії і охоти такі плянування виконувати, але це є ще одна проблема. Четверте наше пекуче завдання, яке можна б, правдоподібно, поставити на перше місце, це: підшукання, добір і включення у працю та в її провід відповідних людей, ентузіястів, осіб з піонерським духом, відданих справі і громаді, бо тільки вони потраплять і плянувати і пляни виконувати та прикладом захопити й повести за собою суспільність.

Роля „Свободи"

Під кутом і в розумінні таких потреб, завдань і обов'язків працювала наша Редакція в звітовому часі, здаючи собі справу з того, що саме їй, як це вже часто бувало в минулому, припадає завдання поодинокі проблеми нотувати, вияснювати і допомагати їх розв'язувати. На цю ролю преси звертали ми увагу навіть недавно в редакційному коментарі. Вільна і відповідальна преса — це головна ґарантія збереження вільного суспільства і головний стимул до його дальшого розвитку. Дозвольте повторити цитовані вже на іншому місці слова Вайтло Рейда з „Нюйоркської Трибуни" про ролю, завдання і відповідальність преси. Він твердив: „Можливості редактора є поза всякими уявленнями. Йому бо дані ключі до кожного міста, він має доступ до кожної родини і він має послух у кожного громадянина при найбільш пригожій до цього нагоді. Його слова розносяться ширше і дальше доходять, ніж слова проповідника. Він не є володарем, але він виховує і вишколює володаря — публічну опінію, яку він створює і оформлює..." З цього легко зробити відповідний висновок і щодо ролі та відповідальности органу УНСоюзу в нашій спільноті взагалі, а в нашій організації зокрема.

Редакція „Свободи"

Чи дорослн ми до того завдання та чи і як його виконуємо? На це хай відповість Вам звітово-короткий огляд стану і праці Редакції „Свободи" та зв'язаних з нею видань, як і коротка характеристика деяких чисто редакційних проблем.

(Продовження буде).

Олена Охримович-Залізняк

ЛЬВІВСЬКІ СТУДЕНТИ В МОЇХ СПОГАДАХ

2. Брати і їх товариші.

Всі ці справи, а особливо те, „в чому мають рацію руські радикали, а в чому ні", дискутовано часто й завзято, бо ж тією ідеологією захопився „наш Влодзьо", себто найстарший брат Володимир, що був тоді студентом Львівського університету і дуже близько стояв до організаторів Радикальної партії, а то й сам був її співтворцем. В часі родинних політичних дебатів, в яких і брат Володимир брав участь, одні погоджувалися з ним, інші — ні, але всі любили його і шанували за його сердечність, такт і справедливе ставлення до людей інших поглядів. Любили його і ми, молодша рідня, і він був для нас чотирьох наймолодших — Ростислава, Остапа, Юліяна і мене — першим учителем, а під час нашого перебування в школах у Львові — щирим дорадником і опікуном.

Гурт його університетських товаришів, з якими він ближче жив і які бували у нас в Сенечолі, відіграв визначну ролю в різних ділянках нашого громадського життя. Мені не було ще п'яти років, як цілим гуртом гостювали у нас під час ферій та влаштовували прогульки в гори такі братові друзі, львівські студенти: Олександер Колесса, Вячеслав Будзиновський, Євген Левицький і старші від них Микола Ганкевич, Юліян Бачинський, Вацик, Гриць Величко. Завданням їх було пізнати околицю, обходити пішком сусідні верхи по нашім і закарпатськім боці та збирати в селах етнографічні матеріяли. Майже всі студенти займалися тоді записами старих переказів, пісень, повір'їв і казок, досліджуванням залишків старого звичаєвого права і мовних особливостей окремих говорів та збиранням пам'яток народної матеріяльної культури. Всі ті матеріяли доставляли вони до недавно-посталого Наукового Товариства імени Шевченка у Львові, що на протязі літ видало дуже багато цінних праць з ділянки етнографії й етнології. Під час прогульок приходилося тим студентам не раз ночувати десь на сіні під чужим оборогом або в вівчарській колибі, очевидно без всяких „сліпінґбеґів", що їх мають теперішні туристи в Америці. Не всім були до вподоби невигоди мандрівки. Особливо „вигідним паничем" дразнили Олександра Колессу та Юльця Бачинського, про якого була думка, що він розпещений одинак з міста, дармацо вихований без мами, яка вмерла, коли був він ще малий. Його батько, святоюрський канонік Бачинський, був шкільним товаришем мого батька. Поповичами були також Колесса, Левицький та Ганкевич. Звичайно вечорами до пізньої ночі вели вони на веранді палкі і довгі дискусії. Постійним учасником і гарячим дискутантом був і мій батько. Дискусій тих я, очевидно, не розуміла і не завжди могла прислухуватися їм, бо товариство моїх малих братів і моє було студентам мало поважне, і часом вони просили нас замкнути за собою двері з „тамтого боку". Більш вирозумілими до нас, дітей, були старші гості, як „академіки". Вийняток становив Микола Ганкевич, що бавився з нами та розказував нам казки. Ганкевич бував у нас ще й пізніше, як я вже почала ходити до школи, і тоді разом з старшими братами та сестрами їздили ми в гості до закарпатського священика отця Медвецького з Торуня. Одного разу, коли верталися ми пізнім вечором, у темряві в лісі заїхала бричка в придорожній рів, і колеса поламалися. Братові, що поганяв тоді коні, було це дуже неприємно, бо бричка була нова і батько якраз радив її не брати. На другий день під час вісту Ганкевич дуже дотепно підготовляв батька до того, що віз поломився, бо вночі, як ми вернулися, батько не бачив шкоди. Заголошуючи карти, він приговорював: „пас валєт без шприх", „без атут — без колеса" і тим подібне. Батько не зразу здогадався, до чого ці його натяки.

Всіх названих товаришів брата, за вийнятком Величка і Вацика, знала я особисто вже дорослою у двадцятих роках цього століття, як займали вони передові позиції в нашому громадському житті. Колесса, Левицький, Будзиновський і Охримович були послами до австрійського парляменту у Відні від Української Націонал - Демократичної партії. Олександер Колесса був професором української літератури у Львівському університеті до першої світової війни, а по війні у Празі, Володимир Охримович адвокат за фахом, був директором товариства „Дністер", двома наворотами редактором „Діла", а в часі існування у Львові українського таємного університету — його професором.

Обидва згадані вище Колесса і Охримович, а також Будзиновський, Левицький, Ганкевич і Бачинський, були дійсними членами Наукового Товариства імени Шевченка у Львові та публікували в його виданнях свої наукові праці. Микола Ганкевич, знаменитий промовець, і Юліян Бачинський, автор цінної праці „Україна ірідента", були визначними теоретиками і лідерами Української Соціял-Демократичної партії. Бачинський бував також ще до І-шої війни в Америці, студіював життя української еміґрації і написав про це окрему працю. За час української державности був послом від УНР у Вашингтоні. Євген Левицький, що був довгі роки адвокатом у Відні, за української державности працював також у дипломатичній службі: від уряду ЗОУНР був послом до Німеччини і Чехо-Слов. Моєму братові довелося за свою громадську працю пробути три роки на засланні в Сибіру, куди вивезла його, як закладника, московська царська адміністрація по окупації Галичини в часі першої світової війни, а пізніше майже на рік засадила його до табору в Домб'ю новопостала на наших землях польська влада, вже по повороті його з Сибіру. Не місце тут описати докладніше про особисте життя чи громадську діяльність тих колишніх студентів Львівського університету, бо про кожного з них можна б написати окрему монографію. Усі вони, що народились в 70-их роках 19-го віку і найбільш активними були на початку цього століття, уже покійні. Юліяна Бачинського большевики вивезли на Соловки.

За студентських часів брата Володимира бували в нього у гостях ще й інші товариші, про перебування яких я знаю лише з оповідань, а сама тих літ не пам'ятаю. Були це студенти з Великої України: Демуцький, Маршинський, Кістяковський і Денисієвський, що були одними з перших студентів з-за Збруча, які приїздили пізнавати Галичину та львівських студентів. Імена їх за вийнятком Денисієвського, зустрічала я пізніше в пресі в зв'язку з їх участю в українських визвольних змаганнях чи в українському громадському житті. З часу їх гостювання в Сенечолі, знала я їх лише з їхніх записок у пам'ятник сестри Богуслави, який за тодішнім звичаєм стояв у нашому „сальоні" і в якому вписувалися на пам'ятку друзі і знайомі. Про Маршинського згадувала моя мама, що приспівував завжди малому братові Романові народну пісню: „Ой продала дівчинонька серце, та й купила Роману сідельце — за серце сідельце купила, бо Романа вона вірно любила". Зазбручанські гості робили разом з моїми старшими братами Володимиром і Богданом, швагром о. Мих. Ревaковичем і сестрами прогульку на гору Озірну у Високому Бескиді. На горі захопила їх сильна буря, дощ і громовиця. В додатку заблудили серед пітьми у лісі і не могли знайти пристановища на нічліг. Вкінці добилися до якоїсь зимівки і зайшли туди без дозволу, виваживши двері. На другий ранок непривітний „гаріґа",*) побачивши непроханих гостей у своїй зимівці, спровадив з села жандарма. Вправді, удалося тоді моєму швагрові отцеві Михайлові Реваковичові, що хоч сам ще дуже молодий, але як священик, мав більше поваги у мадярського жандарма, вияснити справу, але зазбручанські студенти були немило вражені незвичною бурею в горах і візитою мадярського жандарма.

Всі вищезгадані події, що відносяться до мого брата, відбувалися в кінці 80-их або в перших роках 90-их років 19-го століття, в кожному разі перед 1894-им роком, коли я вперше їхала залізницею на крайову виставку до Львова, а всі ці події відбувалися ще до того часу.

Кінець.

*) Бойки з Галичини звали закарпатських селян згірдно „гаріґами" або „бляхами".

БІРМА ПРИГАДАЛАСЯ СВІТОВІ

(Закінчення зі стор. 2-ої)

стеми та створення місцевої влади. Так прийшло до відділення Бірми від Індії актом 1 квітня 1937 р., коли на чолі країни став губернатор, а при ньому був створений кабінет міністрів та представницький орган з двох палат. Цим актом Бірма значно випередила Індію на шляху до самоврядування. Одначе, Бірма не мала ще тоді політичних партій, і загальна маса населення в політичному відношенні була несвідома. Одне, до чого воно прагнуло — це мати свою адміністрацію та позбутися лихварів, себто індусів.

Війна з Японією та швидке просування японців до Маляїв й Бірми примусило брітійців відійти і розпочати підготову до контрнаступу з Індії, куди надходило американське військове постачання.

В перших місяцях інвазії японській пропаґанді досить успішно вдалося створити серед значної частини азійських народів переконання, що, мовляв, в їхньому житті розпочинається нова доба, вільна від влади европейців. У Бірмі крайня націоналістична партія Такін пішла на співпрацю з Токіо, але її поведінка була настільки жорстока та безсистемна, що японцям прийшлося її зліквідувати.

А тим часом дійсність розкривала всю облудність японської пропаґанди. Уряд, зорганізований для „незалежної Бірми" під керівництвом Ба Мау, опинився в такій самій ситуації, як і в Нанкіні китайський уряд Ван Чін-вея. Все залежало від волі японського командувача. Тоді постала антияпонська організація АФПФЛ (Антифашистська Народна Ліга Свободи), яка й досьогодні відіграє велику ролю.

Ця нова політична організація розпочала акцію вигнання окупантів-японців. До співпраці з нею приєдналися різні політичні групи, а серед них і комуністи, які розгорнули активну діяльність в запіллі, перехоплюючи зброю, що йшла з Індії від англійців. АФПФЛ зуміла створити свою армію, з якою й зустрілися англійці, коли почався відступ японців.

Згідно з лондонським договором, підписаним 17 жовтня 1947 р., проголошено повну незалежність Бірми, а вже в 1948 р. ця країна була представлена в Об'єднаних Націях.

Під час війни Бірма двічі була „знищеною землею", — перший раз, коли відступали англійці, а другий раз, коли відходили японці. Її господарство тоді зовсім занепало. Транспорт був спаралізований, а по її території блукали озброєні загони, які нікого не визнавали. Тільки дуже впертою діяльністю центрального уряду вдалося завести такий-сякий порядок. При цьому головний спротив урядовим заходам ставили загони комуністів та повстанців з племени карен. На початку 1950-х рр. відбулося дві громадянські війни з уже ясно зазначеними фронтами — червоним і націоналістичним. Тепер карени дістали певну автономію, і один фронт зник, але залишилися дрібні банди комуністів, які знаходять джерела для своєї активности переважно в китайців.

Система влади в Бірмі спирається на дві палати — палату депутатів, з 235 місцями, з яких 80% належить АФПФП, і палати національностей, з 125 місцями, з яких 72 місця контрольовані меншостями. Країна має незалежний суд.

Спільні кордони з червоним Китаєм і Індією, внутрішня військова та адміністраційна слабість — все це змушує уряд Бірми триматися „м'якої лінії" супроти своїх сусідів. Одначе вперте намагання Індії говорити в імені всієї Азії та пам'ять про минуле змушують бірманців з острахом придивлятися до свого сусіда на заході. Бірманці бояться індійського імперіялізму не менше як імперіялізму китайського.

В останніх місяцях на кордонах Китаю та Бірми бувало не мало різних сутичок і китайці не раз з'являлися на бірманській землі. Але цим разом значні китайські сили, до того ж реґулярної армії, розкинулися на території понад 1.000 кв. миль. В Пейпінґу провадяться переговори, і уряд Бірми, очевидно, не має наміру вдаватися до рішучих заходів. Ще трудно говорити, до чого все це може привести. Найбільш імовірно, що конфлікт далі не пошириться. Але для уряду Бірми цей конфлікт є новою пригадкою, що комуністичний Пейпінґ не відмовився від своїх плянів розповсюднити свої впливи на південь Азії. Адже в китайській провінції Юнані вже довший час перебуває група лівих діяч в Бірми, що навіть назвали себе „урядом вільної Бірми".

Принцип невтралізму в Азії переходить іспит, наслідки якого можуть бути дуже важливі для майбутнього.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шикаґо, Ілл.

Попис учнів УМІ ім. Миколи Лисенка.

Навчальний рік 1955/56 Музичного Інституту в Шикаґо закінчився пописом всіх елевів. На цьому, вже другому з черги, пописі можна було завважити помітні успіхи в дітей, як у розвою музикальности, так і в підвищенні технічного виконання творів. В першій клясі фортепіянової гри проф. І. Повалячека відзначились Ліда Кусіпак, Дарія Ватерфальві і Ольга Матулинська. Дещо більше заавансовані в научному матеріялі виявилися учениці Віра Кашуба і Ліда Селезінська. Признання належить також Всеволодові Мацкевичеві та талановитій Мілі Кокун. У школі скрипки проф. Поваляченка виступала Сяня Скробач, яка грала з почуттям ритму і в добрій позиції тримання скрипки (при акомп. Ади Кришталь); також приємно було послухати малих скрипаків Андрія Ількова, що грав при акомпаніяменті Лесі Ільків, та Зенка Боярського, який грав при форт. супроводі Мілі Кокун. Цю клясу закінчували двоє заавансованих скрипаків п. Мирослава Нагорняк і Юрій Кузич. Обидвоє музикальні, виявили опанування інструменту та добру техніку. Нечисленну, але дуже приємну групу проф. Івана Барабаша творили Євген Волошин, що грав на клярінеті і Роман Попович на трубці.

Клясу фортепіяна проф. Ельви Барабаш розпочала відважно наймолодша учениця тієї групи Тайка Рак, яка грала з упевненістю і непересічним почуттям ритму, як на 9 літ. Таке ж відчуття ритму і музикальність треба підкреслити у виступі Ігоря Драганчука та Ігоря Гаркавого, який за несповна рік зробив великі поступи. Талановитими та заавансованими ученицями в технічному виконанні та інтерпретації творів виявилися Ада Кришталь, Ліда Саварин, Леся Ільків та Зоня Онуферко, що вчаться у молоденької професорки панни Ельви Барабаш. До них долучується Володимир Гайдук, який відзначається глибоким ударом. Було справдішньою приємністю слухати Баха, Шопена, Шумана, Ґранадас, Рахманінова і Мендельсона у виконанні тих чотирьох панночок і Володимира Гайдука.

Великою несподіванкою була „симфонічна оркестра", складена з майже усіх учениць і учеників, яка заграла в'язанку українських народних пісень в укладі проф. І. Поваляченка. Ці молоденькі оркестранти грали не завжди рівно, але видно було велике старання та пережиття елевів, і оркестра ця була таким милим слуховим та музикально-виховним явищем, що щирим оплескам присутньої публіки не було кінця.

Коступи учнів, рівень гри та педагогічний модерний підхід і підборі научного матеріялу наявно свідчать, які досвідні та висококваліфіковані сили провадять наш шикаґовський Музичний Інститут. Факт, що деякі учні в короткому часі опанували матеріял, нормально розложений на далеко довший час, а інші на багато піднесли техніку виконання та значно розвинули свою музикальність безсумнівно доводить, що батьки можуть бути упевнені, про конечність і доцільність існування нашої Музичної Школи, яка у відповідній научній атмосфері дає запоруку якнайкращих осягів дітей у розвою їх музичного таланту.

Дора Левицька.

Филаделфія, Па.

Нарада в ЗУАДК-у в справі поселення новоприбулих.

В дні 31 липня ц. р. відбулася в ЗУАДК-у нарада в справі организованої допомоги при влаштуванні новоприбулих іміґрантів. Нараду скликала референтура Суспільної Опіки при першім Відділі ЗУАДК-у у Филаделфії. Участь у нараді взяли представники наших громадських установ. Д-р Вол. Ґалан, президент ЗУАДК-у, поінформував присутніх, що старанням ЗУАДК-у переселення наших людей з Европи і інших країн до ЗДА продовжується. Між тими кількома тисячами, що мають небавом приїхати, є біля 800 родин, які ЗУАДК спроваджує на так зв. анонімові ашуранси. Для багатьох родин треба приготовити мешкання та допомогти підшукати відповідну працю. Вправді з деяких місцевостей наші установи зголосили свою співпрацю в тій справі, а також відновлено відділ ЗУАДК-у в Шикаґо, але частина людей з так зв. анонімових ашурансів приїде до Филаделфії. В обговоренні цієї справи вив'язалась жива дискусія, яку можна зреасумувати так:

Зібрані одноголосно заявили свою співпрацю зі ЗУАДК-ом в ділянці поселення новоприбулих та поміч їм у перших початках. У Филаделфії є відносно легко забезпечити новоприбулих мешканням, тому частина, що іде на т. зв. анонімові ашуранси, може бути спрямована до Филаделфії. При відповідних заходах можна також влаштувати нових іміґрантів на працю. У висліді нарад рішено реактивувати поселенчу комісію при першім Відділі ЗУАДК-у у Филаделфії. Комісія ця, до якої ввійшли всі присутні представники установ, буде діяти у чотирьох напрямах: 1) зустріч новоприбулих в часі приїзду; 2) приготування для них мешкання; 3) допомога в пошукуванні праці; 4) харитативні справи. Головою цієї комісії вибрано паню Олену Щтогрин, головну радну УНС, а секретарем пана дир. Івана Поритка. Комісія має проголосити у пресі і радіоавдиціях відповідний заклик до громадянства, щоби його поінформувати та попросити про співпрацю.

Іван Скочиляс.

КНИЖКА Й ЧАСОПИС — НАЙНЕОБХІДНІШІ В ДОМІ КОЖНОЇ КУЛЬТУРНОЇ ЛЮДИНИ.

З НАУКОВИХ КОНФЕРЕНЦІЙ УВАН У ЗДА

Філософія Гайдеґґера та її значення для етичної теорії

(Конспект доповіді д-ра В. Рудка на засіданні Філософічної Секції 3 березня 1956 року)

Гайдеґґер не опублікував ніякої системи етики. Не зважаючи на те, його філософія, що ставить радикально питання про сенс буття, отже хоче бути онтологією, порушує питання етики — і то в самих фундаментах.

Етика займається, дуже згрубша кажучи, тим, що окреслюємо як морально добре або зле. А морально добрим чи злим називаємо людські відрухи (напр., короткий погляд злоби), вчинки, емоціональні постави ґенерального характеру (напр. ненависть), а там далі й самі особи, себто етичні індивіди. Хоч те все дуже різниться між собою своєю природою, то воно все (таки у засадничій площині), дуже схоже: все, що тут натяком вичислене, є спрямованість на жаль, іншими словами: має структуру акту. Моральне обурення звертається проти когось чи чогось і т. д. Це треба сказати теж про особу в етичному значенні слова, що є теж спрямованістю на цілі сфери вартостей з виключенням других, як це виразно видно на яскравих індивідуальностях. Ця спрямованість є завжди в дії, вона надає людському життю в усій її вищій сфері характеру постійно діючої проєкції.

Те, що дає Гайдеґґер, є ніщо інше як з небуденною різкістю проведена проєкція людського буття, або ще трохи інакше: проєкція людської свідомости, проєкція людського „світу". Вирішальне в його філософії — не космос, в якому людина знаходить якось своє місце, не системи культури включно з релігією, що дають кожному з нас опору, а сам голий факт існування людини. Цей факт треба розуміти дуже радикально. Буття людини є лише фактичністю, значить воно ніякою конечністю не зумовлене, на ніякий ґрунт не поставлене. Те, що кожний мав предків, є справою іншого порядку і не має в аспекті тієї філософії значення. Зі своїм буттям людина „кинута" у світ, у всьому, що для неї найістотніше, цілковито осамітнена. З тієї причини її буття є тільки її власне буття, її смерть тільки її власна, якої ніхто їй відняти не може. Здобувати істотне значить для неї іти до „свого власного", „властивого", значить „бути собою".

Це тільки натяк на шлях і можливості. Бо звичайним порядком людина всеціло в полоні практичної сфери життя. До її світу разом з речами довкілля належать теж інші люди, з якими її в'яжуть спільні інтереси, смаки, т. зв. переконання. Ці „смаки" й „переконання" належать здебільша до всіх і нікого: тут людина загублює себе, думає і відчуває точно як інші, живе життям анонімової пересічности й банальности, яка нівелює все, що поза неї виходить. Та є одначе переживання на подобу землетрусів, що розкривають людині марноту такого буття. Переживання найбільшої глибини і найдальшого засягу називає Гайдеґґер (за Кіркеґором) тривогою, стривоженістю. Це не страх у звичайному значенні слова, що є завжди страхом перед якоюсь виразно окресленою загрозою. Це ляк-тривога, в якій розкривається ціла бездонність, а одночасно увесь найглибший сенс людського буття. Людина бачить свою самотність, свою „кинутість" у світі. Не маючи ґрунту й опори з того боку, звідки вона прийшла, вона знаходить ґрунт свого буття тільки і єдино у своїх можливостях, в тому, чим вона себе зробить, або іншими словами в собі самій. Її „властиве" буття це якраз проєкція на ці можливості, до яких належить і смерть і те, з чим вона остаточно зустрічається у-віч: ніщо. Людина, що є собою, не ховає своїх можливостей включно до тих найдальших, а бере їх відважно на себе з такої перспективи формує своє відношення до всього у своєму світі.

Вже з тих натяків видно, що тут маємо до діла з дуже яскравою етичною поставою та що тут теж іде про фундаментальні етичні проблеми.

Така постава не може лишитися без спротиву. Дехто (напр., Н. Гартманн) уважав абсурдом ставити в основу людського значення за істотне ляк-тривогу, — акт, що найбільш плодить примари і найбільш фальшує людське відношення до світу. А недавно Больнов виступив з замітною критикою екзистиялістичної постави. На його думку ця постава щонайменше однобока. Чому так акцентувати кризи, коли людське життя (і то не конечно „загублене") розгортається здебільша поза ними? Чому тільки ляк-тривога, коли їм можна протиставити поставу спокійного довір'я до світу, його порядку і вартостей? Чому аж таку ролю приписувати відважній рішучості, коли вона в різних ситуаціях життя зовсім не є найсильнішою поставою?

Критику Гайдеґґера можна одначе проводити в більш засадничій площині. У його системі нема мови про Бога, одначе в її основу лягло — хоч як це звучить дивно — теологічне мислення. Його фундаментальні визначення людського буття нагадують яскраво „послідні речі" катехізму. Цей факт має далекі наслідки. Теологічне мислення, що кладе в свою основу концепцію Бога, уже по своїй натурі має тенденцію обезцінювати до деякої міри „світ", що для етики може мати поважні наслідки. З другої сторони, Бог у цій концепції дає людському буттю найдальшу опору. Гайдеґґерова схема буття є теологічна схема без Бога. І це тут засадниче. Нема ґрунту, звідки людина приходить: те, що перед нею — її найдальша можливість: смерть і Ніщо. Тут Гайдеґґер дуже послідовний, якщо він стверджує, що в ляку-тривозі людина розкриває для себе ці фундаментальні визначення свого буття (бо вони на ґрунті, напр., довір'я до світу або надії були б немислимі). Це значить теж, що тією дорогою відкриває вона, хто вона (і треба додати) та що є її світ. Людина, що хоче бути собою, не може втікати від того розуміння буття, що його вможливлює фундаментальний акт тривоги: вона мусить його всеціло брати на себе.

Це етична постава Понурого героїзму, в якій відвага поставлена на перше місце, при чому людина у своєму осамітненні єдиний ґрунт знаходить тільки у собі, у своїх можливостях. Теологічна система Гайдеґґера виелімінує Бога, одначе момент божества вертається в ній з несподіваного боку. Людина у своєму бутті не має ніякого оперття поза собою, вона з усім, чим є і може бути, здана тільки на себе. Вона, іншими словами, свій власний творець, своє власне божество. Цю консеквенцію продемонстрував Сартр у своїх „Мухах". Це своєрідне боготворення людини означає на мові етики витягнення всякого ґрунту з-під її ніг та перевантаження її цілком нестерпними, коротко: не-людськими вимогами. Свобода людини, як її проголошують екзистенціялісти, є теж одним великим перевантаженням, тому не витримує критики етичної теорії. І є взагалі сумнівне, чи на ґрунті екзистенціялістичної відповідальности людини за себе можлива відповідальність у практиці.

У найістотніших для себе речах людина вповні осамітнена. Будучи „як інші", вона перестає мути собою, а поринає у буденних банальностях — у фальші і суроґатах. Тут новий засадничий пункт у Гайдеґґера: він радикально обезцінює те, що людину в'яже з другими. Це знову дуже послідовно, якщо зважити, що у найістотніших для неї речах людина самітна і здана тільки на себе, є свій власний творець. Та це є одночасно одно з найбільших сфальшувань реального людського життя, деґрадація того, що є найріднішим ґрунтом діючої людини.

Корінь цього обезцінення лежить знову у прихованій концепції людини — власного божества.

Етична теорія мусить розправитися з тим, що несе екзистенціялізм. Йому вона завдячуватиме чергову велику спонуку вернутися до фундаментальних проблем етики наново.

ТОЙ, ЩО ДОСЯГНУВ РЕКОРДУ — 1,900 МИЛЬ НА ГОДИНУ



Полк. Франк К. Еверест, пілот ракетного літака Белл X-2, на якому він встановив найвищий досі в історії рекорд швидкости.

У Сирії державна криза

Бейрут, Ливан. — За відомостями, наспілими з Сирії, якої преса промовчує тамошні події, в Сирії вибухла державна криза у зв'язку з натиском на президента і уряд на тісніший союз з Совєтським Союзом. Частина молодих старшин — пише західня преса — переконана, що в повному оперті об Москву можна найлегше здійснити арабські націоналістичні цілі. Президент Сирії Шукрі аль Куватлі, хоч перебуває в приятельських взаєминах з єгипетським диктатором Нассером, який зв'язався з Совєтами і довів до теперішньої кризи за Суез своєю протизахідньою поставою, все ж буцім то не хоче піддаватися диктатові просовєтської кліки, на чолі якої стоїть 32-річний шеф військової розвідки, майор Абдуль Хамід Саррай. Безпосередньою причиною кризи стала відмова през. Куватлі підписати присуд смерти на трьох членів власної армії, засуджених нібито за зв'язок з убивцем шефа штабу армії, полк. Аднана Малкі; цього останнього застрелив під час футбольних змагань один сирійський капраль, якого там же убито. У зв'язку з тим атентатом засуджено було на смерть кілька осіб, з яких три перебувають ще у в'язниці. През. Куватлі зголосив вночі з минулого четверга на п'ятницю своє зречення, але в ситуації, яка грозила повним хаосом, нібито через день відкликав те зречення. Сирія, яка колись була французькою колонією, відома з внутрішніх неспокоїв. През. Шукрі аль Куватлі мусів в 1950 р. втікати з краю і 5 років перебував на вигнанні в Єгипті, а вибрали його назад у серпні мин. року.

Моссадек вийшов на волю

Тегеран, Іран. — Д-р Мохаммед Моссадек, колишній прем'єр-диктатор Ірану, засуджений після перевороту в Ірані в користь шаха Палеві на три роки в'язниці, вийшов тепер на волю, відсидівши свою трирічну кару. Разом із ним вийшов на волю засуджений на таку саму кару шеф штабу армії, який підтримував його і не слухав приказів шаха, ґенерал Таґі Ріяґі. Моссадека зустріли перед в'язницею тільки нечисленні члени найближчої родини. Він заявив, що найближчих кілька тижнів переведе на прощі до святих магомеданських місць в Іраку. У зв'язку зі звільненням Моссадека часописи пригадують, що він викликав був затяжний ірансько-англійський конфлікт, подібний до теперішнього англійсько-єгипетського, з приводу націоналізації Компанії Англо-Іранської нафти. Американська дипломатія відіграла поважну ролю в мирному компромісовому полагодженні конфлікту на базі признання Англією факту націоналізації.

Посмертні Згадки

ІВАН П. ВОВК, член 85 Відд. УНСоюзу в Гейзлетон, Па., помер 25. липня 1956 р. в молодому віці 38 років. Покійний роджений в Гарвуд, Па., ЗДА. Полишив в смутку дружину Анну. Похорон відбувся 28-го липня з церкви св. Арх. Михаїла на укр. цвинтар св. Арх. Михаїла. — В. Й. П.!

О. Костюк, секр.

ПАВЛО САЛАМАХА, довголітній член і 26 літній секретар Відд. 86 УНСоюзу в Олифант, Па., помер 30 липня 1956 р. Покійний родився в селі Вільки Мазовецькі, пов. Рава Руська, Зах. Україна. Похорон відбувся в п'ятницю, 3 серпня 1956 до церкви св. Кирила і Методія при участі Родини і Знайомих. Покійний полишив в смутку дружину Анастазію і двох синів: Володимира і Давида, одну невістку та двох внуків, сестру Варвару і брата Трофима і братову. — В. Й. П.!

Управа Відд. 86.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Т-ва Запорозька Січ, Відд. 367, відбудуться в неділю 12-го серпня у церковній залі о год. 1:30 по пол. Просимо всіх членів явитися і привести нових членів. Згідно з статутом, Т-во мало влаштувати пікнік, одначе через брак площі пікнік не відбудеться. Пригадуємо, що цей місяць призначений до збирання по $1.00 від кожного члена до хворобової каси. — К. Манківський, предс.; П. Дзюба, кас.; В. Попович, секр.

ПОЙҐСТАВН, О. — Б-во св. І. Хрестителя, Відд. 230, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 серпня, о год. 2:00 по пол., в своїй залі, 914 Франклин Еве. Просимо всіх членів прийти на час, бо по зборах підемо всі на Український День; тому збори є перенесені скоріш. — І. Павловський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Т-во ім. І. Франка, Відд. 334, повідомляє своїх членів, що звичайні місячні збори відбудуться в неділю, 12-го серпня, о 1-ій год., в залі де звичайно. Проситься прийти вирівняти всі свої залеглості і забрати чеки-дивіденду, бо секретар не буде розносити чеків по домах. Кожний член повинен старатися привести нових членів. — Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, секр.-кас.; Г. Демкович, рек. секр.

ТОМАСТОН, КОНН. — Т-во Укр. Січ, Відд. 421, буде мати збори 11 серпня, о год. 8 в укр. залі при Проспект вул. Проситься прийти. — І. Наконий, предс.; М. Шипінка, кас.; Юлія Береза, секр.

ШИКАГО, Ілл. — Б-во св. Юрія, Відд. 379, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12 серпня, в Союзовій залі при 843 N. Western Ave., о год. 12 в пол. Проситься прийти і вирівняти свої залеглости. Суспендовані члени, якщо прийдуть і заплатять свій довг, будуть прийняті наново. — В. Максимів, предс.; І. Малюк, кас.; М. Семків, секр.

ПАЛМЕРТОН, ПА. — Б-во св. о. Николая, Відд. 369, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. серпня, о год. 4 по пол., в церковній залі. Проситься членів прибути і вирівняти місячні вкладки. — Управа.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Відд. 292 подає до відома своїм членам, що звичайних зборів Відділу в серпні не буде, але фін. секр. п. Федик буде збирати вкладки в неділю, 12 серпня, в У. Н. Домі, від 1-ої год. по пол, щоб кожному членові дати нагоду заплатити свої вкладки до Союзу. — А. Повшок, предс.; П. Федик, фін. секр.; М. Ціко, кас.

Членство в Українському Народному Союзі — це ваш національний обов'язок і особистий інтерес! Вступайте в члени У. Н. Союзу!

ТАРЗАН, ч. 3713. Не викрито змови.



Барт зв'язав мавполюдині руки і ноги та заніс її до шатра Міла.

Міло холодно запитав: — Поки відійдете, скажіть, чи, на вашу думку, хлоп'я мало щось спільного з цією пробою втечі?

— Ні, пане! — відповів Барт. — З хлоп'ям все гаразд. Я бачив, як воно його било, підбадьорюючи його. — Міло виглядав невдоволено. — Добре, тепер відійдіть!